

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กาญจนาศพนธ์ (สง่า กาญจนาศพนธ์). สำนวนไทย. 2 เล่ม. พระนคร: รวมสำลีน,
2525.

กาญจนา นาคสกุล และคนอื่น ๆ. การใช้ภาษาไทย. พระนคร: เคสิดไทย, 2521.

เกีตน์, วิลเลียม เจ. คำศัพท์ทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น. แปลโดย ธีระพันธ์
ล. ทองคำ กรุงเทพฯ: สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

จางูวรรณ ธรรมวีตร. ขนบธรรมเนียมประเพณีของอีสาน. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ,
2523.

_____ . คดีชาวบ้านอีสาน. กรุงเทพมหานคร: อักษรวัฒนา, (ม.ป.ป.)

เชื้อ สตะเวทิน. พจนานุกรมสำนวนไทย. พระนคร: สุทธิสารการพิมพ์, 2516.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. ภาษาพาลาร์. พระนคร: คณะอนุกรรมการค้นคว้าชุมนุมภาษาไทยของ
คุรุสภา, 2517.

บรรจบ พันธุเมธา. สัทวิทยาภาษาไทย. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2514.

บรรพต เปรมอยู่. คำวิเศษณ์และสำนวนพูดภาษาอีสาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ, (ม.ป.ป.)

ประเทือง คล้ายสุบรรณ. สำนวนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์,
2529.

แปลก สันธิรักษ์. ระเบียบสังคม ประเพณี วัฒนธรรม คำสอน. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2514.

พ. นววรรณ (นามแฝง). การใช้ภาษา. พระนคร: สภาคณบดีศรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย,
2513.

นววรรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสำส่นการพิมพ์, 2514.

วันทณีย์ ปกรโณดม และ ศัญ ปาสักุปต์. การเปรียบเทียบเสียง ศัพท์ และกระส่วนประโยค
ที่ใช้อยู่เล่มระหว่างภาษาไทยกลางและไทยอีสาน จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น:
ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2521.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์. โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

อุดม บัวศรี. วัฒนธรรมอีสาน. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2528.

อุปกิต ศิลปสาร, พระยา. หลักภาษาไทย. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

บทความ

นววรรณ พันธุเมธา. "เรื่องของคำ 4 พยางค์." วารสารภาษาและวรรณคดีไทย 1
(ธันวาคม 2527) : 8-13.

วิทยานิพนธ์

ฉิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร. "ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

ตุงภูพร ชำนิโรคนันต์. "อนุพจน์ในภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

ธิตินา วิไลรัตน์. "ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาพหูลง." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

นววรรณ พันธุเมธา. "โครงสร้างของหน่วยแก่นของกริยาวลี." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510.

ภาษาอังกฤษBooks

The New Webster Encyclopedic Dictionary of the English Language.

Thatcher, Virginia S. deitor in Chif. New York: Crolier,
1970.

Vichin Panupong. Inter Sentence Relations in Modern Conversational
Thai. Bangkok: The Siam Society, 1970.

Webster's New World Dictionary of the American Language. Guralnik

David B. general editor. New York: The World Publishing
Company, 1966.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอักษรย่อที่ใช้ในภาคผนวกและคำอธิบายอักษรย่ออื่น

- ดินฟ้าอากาศ	หมายถึง	ส่วนที่มาจาก	การเปรียบเทียบกับสภาพดินฟ้าอากาศ
- มนุษย์	"	"	" มนุษย์
- สัตว์	"	"	" สัตว์
- พืช	"	"	" พืช
- สิ่งของ	"	"	" สิ่งของ
- จำนวนและมาตรา	"	"	" จำนวนและมาตรา
- อาหารการกิน	"	ส่วนที่มาจาก	อาหารการกิน
- การแต่งกาย	"	"	การแต่งกาย
- การประกอบอาชีพ	"	"	การประกอบอาชีพ
- การเล่น	"	"	การเล่น
- การเกิด	"	"	ประเพณีการเกิด
- การบวช	"	"	" การบวช
- การแต่งงาน	"	"	" การแต่งงาน
- การตาย	"	"	" การตาย
- การทำบุญ	"	"	" การทำบุญ
- ต่างชาติ	"	"	ชีวิตความเป็นอยู่ของคนต่างชาตินิยม
- ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์	"	"	ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์
- ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่มีตัวตน	"	"	ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่มีตัวตน
- ประวัตินักเล่านิทาน	"	"	ประวัตินักเล่านิทาน
- วรรณกรรม	"	"	วรรณกรรม

รายการถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งในภาษาขอนแก่นเรียงตามลักษณะของเสียง
โดยเรียงจากเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์¹

[p]

[pen21 pɛɛw31 pen21 mɛɛŋ42] = มีตำหนิ, มีราศิ (pɛɛw31 = รอยแผลเป็น, mɛɛŋ42 = รอยที่แมลงเจาะผลไม้)

กริยาอาการ : luuk31 saaw24 baan31 nii31 pen21 pɛɛw31 pen21
mɛɛŋ42 maa42 lɛɛw31
= ลูกสาวบ้านนี้มีราศิมาแล้วนะ

[pen21 paak21 pen21 siiaŋ24] = ทะเลาะกัน (paak21 = ปาก, siiaŋ24 = เสียง)

กริยาอาการ : suu24 jaa44 pen21 paak21 pen21 siiaŋ24 kan 21
laaj24 mɛɛ24
= พวกเขาทะเลาะกันนักซี

[pen21 hiian42 pen21 saan42] = แต่งงาน (hiian42 = เรือน, saan42 = ชาน)

กริยาอาการ : phii33 saaw24 nuu24 pen21 hiian42 pen21 saan42
mɛɛt24 lɛɛw31
= พี่สาวหนูแต่งงานหมดแล้ว

[pee21 paan21 paak21 kop24] = แบนมาก (pee21 = แบน, paak21 kop24 = ปากของนก) - สัตว์

กริยาอาการ : nuu24 pan31 ʔi ʔu44 kŋaŋ24 pee21 paan21 paak21 kop24
= หนูบินอะไรแบน ๆ นะ

¹ ดูสัทอักษรที่ใช้แทนเสียงในภาษาขอนแก่น หน้า

[pɛɛ21 paan21 leek31 pɛɛt21] = แบนมาก, แบนตัดแต่ (pɛɛ21 = แบน, leek31 pɛɛt21 = เลขแปด) - จำนวนและมาตรา

กริยาอาการ : saam24 loo31 thiik21 son42 loo31 pɛɛ21 paan21
leek31 pɛɛt21 looj42
 = สามล้อถูกชนล้อแบนตัดแต่เลย

[pɛɛt31] = หลบหนี (pɛɛt31 = ล้นออกมา)

กริยาอาการ : ?ii33 naan42 man42 pɛɛt31 paj21 saj24 la?24
 = นางหลบไปไหนอีกล่ะ

[pɛɛt21] = 1. เปื่อ 2. หนี (pɛɛt21 = เป็ด)

ความหมาย 1.

กริยาอาการ : luuk31 waw31 khaak31 mɛɛ31 pɛɛt21 dee42
 = ลูกดีมาจากแม่เป็ดจริง
 กริยาอาการ : khooj24 pɛɛt21 caw31 dee42
 = ฉีนเป็ดคุณจริง ๆ

ความหมาย 2.

กริยาอาการ : kuua33 tam33 luuat24 si?21 maa42 coon21 ka?21
pɛɛt21 paj21 leew31
 = กว่าจะมารวมจะมารวมก็หนีไปแล้ว

[pɛɛt21 siia21 naa21 laŋ24] = เปิดเผยความลับของตนให้คนอื่นรู้ (siia21 = เลือ, naa21 = หน้า, laŋ24 = หลัง)

กริยาอาการ : tɔw31 mak44 pɛɛt21 siia21 naa21 laŋ24 haj21
 khon42 huu31 liiaŋ31 naj42 baan31
 = ต้องชอบเปิดเผยความลับในบ้านให้คนอื่นรู้

[paʔ21 saa24 nɔw42 lɛt31] = คนหรือสิ่งที่ไม่ค่อยมีคุณภาพ ไร้สาระ (paʔ21 saa24 nɔw42 lɛt31 = ชื่อยานักปัดยนิตหนึ่ง) - สิ่งของ

คุณศัพท์ : liang44 paʔ21 saa24 nɔw42 lɛt31 jaa44 paj21
faŋ42
= เรื่องไร้สาระอย่าไปใส่ใจ

[pan21 ʔaa42 ʔiɔw21 khii42 tɔw21 kaŋ21 haj33] = โง่มาก (pan21 ʔaa42 = ปัญญา, ʔiɔw21 = บ่อ, ล้น, tɔw21 = ต่อ, kaŋ21 haj33 = กลางไร่) - พืช

กริยากรรม : luuk31 saaj42 khɔj21 pan21 ʔaa42 ʔiɔw21 khii42
tɔw21 kaŋ21 haj33 lɔɔj42
= ลูกชายผมโง่มากเลย

คุณศัพท์ : khon42 pan21 ʔaa42 ʔiɔw21 khii42 tɔw21 kaŋ21
haj33 siʔ21 ʔaw21 too21 lɔwɔt31 daj31 bɔw42
= คนที่โง่มาก ๆ จะเอาตัวรอดได้หรือ

[paj21 phuun31 kin21 paa21 maa42 phii31 kin21 khaw21] = การพึ่งพาอาศัย
ซึ่งกันและกัน, ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน (phuun31 = โน่น, phii21 = นี) - อาหารการกิน

กริยาวิเศษณ์ : pen21 phii31 nɔwɔŋ31 kan21 kaʔ21 tɔwɔŋ31 sɔwɔj33
kan21 bɛɛp21 paj21 phuun31 kin21 paa21 maa42
phii31 kin21 khaw21
= เป็นพี่น้องก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน

[paj21 sut24 saaw21] = ไปคนสุดท้ายหรือสุดท้ายหะไม่สามารรถไปได้อีกเพราะหมดกำลัง
(saaw21 = ล้อย) - สิ่งของ

กริยาวิเศษณ์ : phɛɔn33 hɛt33 paj21 sut24 saaw21 lɛɛw31
= เขาทำงานสุดท้ายแล้ว

[paj21 laaj42 khaag21 leŋ44 kʰeŋ44] = เอาแต่ใจตนเองไม่ฟังเหตุผลของผู้อื่น
(laaj42 khaag21 = ข้าง ๆ, leŋ44 kʰeŋ44 = เียงกระเท่เซ่) - การทำบุญ

กริยาอาการ : caw31 nʰi31 paj21 laaj42 khaag21 leŋ44 kʰeŋ44
dii21 theɛ42
= คุณเฝ้าเอาแต่ใจตัวเองไม่ฟังเหตุผลของคนอื่นเลย

[paa21 som42 naam31 maj44] = ความลัดขิ้น ความยินดี (paa21 = ปลา, som42 = ย่อม, naam31 = น้า, maj44 = ใหม่) - สัตว์

นาม : huua24 kaʔ44 teŋ44 ŋaan42 kaʔ21 paan21 paa21
som42 naam31 maj44 nan21 laʔ21
= เฝ้าแต่งงานก็ลัดขิ้นเหมือนปลาได้น้ำอย่างนี้ละ

[paak21 pen21] = ู้สึกพูด อย่างพูด (paak21 = ปาก, pen21 = ยังมีชีวิตอยู่)

คุณศัพท์ : som24 sii24 pen44 khon42 paak21 pen21
= ลมศึรเป็นคนอย่างพูด

กริยาอาการ : luuk31 caw31 paak21 pen21 noʔ44
= ลูกพูดอย่างพูดสงเลบนะ

[paak21 piiak21] = พูดว่ากล่าวตักเตือนบ่อย ๆ (piiak21 = เปียน)

กริยาอาการ : luuk31 waw31 piiak31 phoo33 meɛ33 paak21 piiak21
= ลูกคือรึ้นพ่อแม่ตักเตือนบ่อย ๆ

[paak21 keŋ33] = พูดฉายโล้โอหัง, อวดดี (keŋ33 = เก่ง)

กริยาอาการ : luuk31 phaj31 baan31 nʰi31 paak21 keŋ33 haaj31
= ลูกสะโง่บ้านนี้อวดดีจริง

คุณศัพท์ : khon42 paak21 keŋ33 boʊ33 mii42 phaj24 mak44
dooʊk21
= คนพูดฉายโล้ไม่มีคนชอบหรอก

[paak21 kiiŋ31 waw31 khii42] = พุดให้เห็นภาพ พุดโพเราะ (kiiŋ31 = เกือบ
waw31 = พุด, khii42 = เหมือน)

คุณศัพท์ : ?u?21 thaj42 pen21 khon42 paak21 kiiŋ31
waw31 khii42

= ดูหยาบเป็นคนที่พุดได้เห็นภาพ

กริยากรรม : lam42 phaj42 paak21 kiiŋ31 waw31 khii42

= รำโพพุดจาโพเราะ

[paak21 khet24 paak21 kiam42] = พุดแล้รมิคคนเชือก (khet24 = เชือก,
kiam42 = ป่าเกรง)

กริยากรรม : luŋ42 suk24 paak21 khet24 paak21 kiam42

= ลุงลูพุดจ่าน่าเชือก

[paak21 baw44 khoo21] = พุดไม้ระมัดระวัง, พุดเกินขอบเขต (khoo21 = ขอบ) - ลึงของ

กริยากรรม : caw31 nii21 paak21 baw33 khoo21 no?44

= คุณผู้พุดจาไม้ระวังนะ

คุณศัพท์ : sim42 pen21 khon42 paak21 baw33 khoo21

= ซึมเป็นคนพุดไม้ระมัดระวัง

[paak21 baw44 daj31 ?aj21 baw44 dan21] = อยู่ในฐานะที่ไม่อาจพุดหรือออกความ

เห็นใด ๆ ได้ทั้ง ๆ ที่น่าจะกระทำได้ ตรงกับสำนวนในภาษากรุงเทพฯ ว่า "น้ำท่วมปาก"

(paak21 baw44 daj31 = พุดไม่ได้, ?aj21 baw44 dan21 = โอไม่ตั้ง) - มนุษย์

กริยากรรม : me33 paak21 baw44 daj31 ?aj21 baw33 dan21 dook21

= แม่่อออกความเห็น เรื่องนี้ไม่ได้หรอก

คุณศัพท์ : me33 pen21 khon42 paak21 baw44 daj31 ?aj21

baw33 dan21

= แม่่เป็นคนที่ไม่สามารถออกความเห็นได้

[pɔɔm31 lɪn21] = วิ่งเต็มเหยียด, วิ่งอย่างเอาเป็นเอาตาย, รีบเร่งมาก

(pɔɔm31 = กลม ๆ, lɪn21 = ตัวนี้) - สัตว์

กริยาวิเศษณ์ : khaw24 het33 ɲaan42 pɔɔm31 lɪn21

= เขาทำงานอย่างเอาเป็นเอาตาย

[pɔɔj44 ?iian44 loŋ42 tom21] = การชี้แจงทางให้ผู้ที่คอยจ้องจะกระทำ (ชั่ว)

อย่างนั้นอยู่แล้วกระทำ ตรงกับสำนวนในภาษากrungเทพว่า "ชี้โพรงให้กระรอก"

(pɔɔj44 = ปล่อย, ?iian44 = ปลาไหล, tom21 = โคลน) - สัตว์

กริยากรรม : mɛɛ33 bɔɔk21 caŋ33 si i31 ka?21 paan21

pɔɔj44 ?iian44 loŋ42 tom21

= แม้บอกอย่างนี้ก็เหมือนชี้โพรงให้กระรอก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[t]

[tii21 khoo42] = ตีลัดท (tii21 = ตี, khoo42 = คอ)

กริยาอาการ : wi ʔ44 naj42 tii21 khoo42 kap44 phuu31 nan31
 phuu31 nii31 waj42 waj42
 = รีบตีลัดทกับคนนั้นคนนี่เร็วมาก

[tii21 luɔ24] = สักโก (luɔ24 = พลาด)

กริยาอาการ : jaa44 phoo24 di iaw24 khaw24 tii21 luɔ24 dee24
 = อ่าเผลอ เตียวเขาสักโกนะ

[tii21 lop24 top33 daj31] = เปลี่ยนแปลงได้, ว่านอนสอนง่าย (lop24 = หลบ,
 top33 = ลมพิษ).

กริยาอาการ : luuk31 khoo21 can44 daj24 kaʔ21 tii21 lop24
top33 daj31 juu33 lee31
 = ลูกฉันยังงี้ก็ว่านอนสอนง่ายอยู่แล้ว

[tee31 kee33] = ยี่โกง, ฉลาดแกมโกง (tee31 = แต้ม, kee33 = แก่) - การเล่น

กริยาอาการ : luuk31 tee31 kee33 thee33
 = ลูกยี่โกงจัง

คุณศัพท์ : luuk31 pen21 khoo42 tee31 kee33

= ลูกเป็นคนฉลาดแกมโกง

[tat24 thaang42] = ทำให้หมดหนทาง (tat24 thaang42 = ตัดทาง)

กริยาอาการ : cek44 lian24 tat24 thaang42 tham42 maa42 haa24
 kin21 khoo24 haw42
 = เจ็บเหลี่ยมทำให้เราหมดหนทางท่ามาหากิน

[tat24 mi42 tat24 tiin21] = ทำให้หมดหนทางทำกิน, ทำให้สิ้นเนื้อประดาตัว
(tat24 mi42 tat24 tiin21 = ตัดมือตัดเท้า) - มนุษย์

กริยาลักรรรม : su?21 phaap31 tat24 mi42 tat24 tiin21 som24
bat24
= สู้ภาพทำให้ล้มปัดสิ้นเนื้อประดาตัว

[tak24] = ต่อย, ชก (tak24 = ตัก) - มนุษย์

กริยาลักรรรม : som24 b at24 tak24 naa21 som24 phong24
= สัมปตย์กหน้าสัมพงษ์

[taa21 khaaw24] = ชียลาด (taa21 = ตา, khaaw24 = ขาว) - มนุษย์

กริยาอกรรรม : luuk31 caw31 taa21 khaaw24 kw?44 khon24 khaan24
ka?21 jaan31

= ลูกคุณชียลาดนะ เห็นอะไรก็กลัวไปหมด

คุณศัพท์ : maa42 lii42 pen21 khon42 taa21 khaaw24

= มาลีเป็นคนชียลาด

[taa21 bwa44 thəəŋ24 khwaŋ24] = ไม่มีรสนิยม, รสนิยมต่ำ (thəəŋ24 = ตึง,
khwaŋ24 = ของ)

กริยาอกรรรม : ?uuan31 taa21 bwa44 thəəŋ24 khwaŋ24 sii31 tɛɛ44
khwaŋ24 bwa44 dii21 maa42

= อ้วนรสนิยมต่ำ ชื้อแต่ของไม่ดีมา

คุณศัพท์ : ?uuan31 pen21 khon42 taa21 bwa44 thəəŋ24 khwaŋ24

= อ้วนเป็นคนไม่มีรสนิยม

[taa21 loət31 phiin31] = รสนิยมต่ำ (loət31 = ลอด, phiin31 = ฟิ้น)

กริยาอาการ : su?21 wit44 taa21 loət31 phiin31 si+31 khooŋ24
boo44 thiik21 caj21 khoj21 loəj42

= ผู้วิทบรสนิยมต่ำชื่อของไม่ถูกใจฉันเลย

คุณศัพท์ : su?21 wit44 pen21 khon42 taa21 loət31 phiin31

= ผู้วิทบเป็นคนรสนิยมต่ำ

[taa21 waan24] = คนล่วย, คนงาม (waan24 = หวาน)

นาม : paj21 thiiaw33 kap44 ?aaj31 boo33 taa21 waan24

= ไปเที่ยวกับที่ใหม่คนล่วย

คุณศัพท์ : ?ooŋ33 sii24 pen21 khon42 taa21 waan24

= อ่อนสเป็นคนล่วย

[tot24 ?əj33 maa24] = หลอกหลวงให้ฝ่ายตรงข้ามเข้าใจว่าจะได้ผลประโยชน์แต่แล้วก็ไม่ได้อะไรขึ้นมา (tot24 = ตด, ?əj33 = อ่อย, maa24 = หม่า)

กริยาอาการ : sum42 phuu33 theen42 mak33 ?aw21 khooŋ24 maa42
tot24 ?əj33 maa24

= พวกผู้แทนขอลบเอาของมาหลอกพวกเราเสมอ

[tok24 kaj21 paj21 naa21] = ห่างไกลไปเรื่อย ๆ ยากที่จะหวนกลับคืนมา (กระแสน้ำไม่หวนกลับ) มักใช้กับความรักของหนุ่มสาว (tok24 = ตก, kaj21 = โกล, paj21 = ไป, naa21 = หน้า)

กริยาอาการ : caw31 kap44 khoj21 nap44 mi+31 si?21 tok24 kaj21
paj21 naa21

= คุณกับผมไปวันจะห่างกันไปเรื่อย ๆ ไม่มีทางจะหวนคืนมาหากันได้

[tom31 laaw42] = หลอกหลวงให้หลงกล, โทกท, ทำให้ตาบใจ (laaw42 = ลาว) - ประวัติน่าลึกลับ

กริยาอาการ : caw31 jaa44 maa42 tom31 laaw42

= คุณอย่ามาหลอกหลวง

[tɔɔk21] = 1. ตี 2. กิน (tɔɔk21 = ตอก) - มนุษย์

ความหมาย 1.

กริยาสักรรรม : ʔaw21 maj31 tɔɔk21 huua24 man42 loot31
= เอาไม้ตีหัวมันเลย

ความหมาย 2.

กริยาสักรรรม : miɪ21 niɪ31 khɔj21 tɔɔk21 khaw21 saam24 caan21
= วันนี้ผมกินข้าว 3 จาน

[tɔn44] = ของแท้, ของจริง (tɔn44 = ชัน)

นาม : ʔan21 niɪ31 laʔ21 tɔn44 man42
= ชันไม้ละ ของแท้

[tɔɔj21] = ต่อแยะ, ยัวเ้า, ยัว (tɔɔj21 = ละกิด)

กริยาสักรรรม : jaa44 paj21 tɔɔj21 phən33 dəə42 kam33 lan42
khiɪat31
= ออย่าไปต่อแยะเขา เขาก่าสังโกรธ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[c]

[ciik21 paa21 deek21 paan21 loek31 pwa21] = ฝึกปลาจ้ำแก่ง, กินปลาจ้ำแก่ง
(ciik21 = ฝึก, paa21 deek21 = ปลาจ้ำ, loek31 = ลอก, pwa21 = ปอ) - การประกอบอาชีพ

กริยาอาการ : ?am21 phaa42 ci ik21 paa21 deek21 paan21 loek31
pwa21

= อ้าปากกินปลาจ้ำแก่ง

[cak44 met33] = แม่แต่น้อย, สักนิดเดียว (cak44 = แม่แต่, สัก, met33 = เมล็ด) - พืช

กริยาวิเศษณ์ : khw21 bwa33 jaak21 daj31 khaw21 caw31 cak44
met33

= ฉันทันมือปากได้ของคุณสักนิดเดียว

[cam21 con21 ka?21 duuk21 khaw21 mwa21] = จดจำไปจนวันตาย (cam21 =
จำ, ka?21 duuk21 = กระตูก, khaw21 mwa21 = หม้อ) - การตาย

กริยาอาการ : khw21 si ?21 cam21 con21 ka?21 duuk21 khaw21
mwa21

= ฉันทันจะจำไปจนวันตาย

[cam31 cev33 kaw33] = กลับมาหาภรรยาที่บ้าน ตรงกับสำนวนในภาษาไทยกรุงเทพฯ ว่า
"น้ำพริกถ้วยเก่า" (cam31 = คัม, cev33 = น้ำพริก, kaw33 = เก่า) - อาหารการกิน

กริยาอาการ : ?aw21 paj21 ?aw21 maa42 haw42 ka?21 kap24
maa42 cam31 cev33 kaw33

= ในที่สุดเราก็กลับมากินน้ำพริกถ้วยเก่าอีก

[caŋ21 laj42 faj42 maj21] = สัญไร (caŋ21 laj42 = สัญไร, faj42 maj21
ไฟไหม้)

กริยาอาการ : caw31 niʔ21 man42 caŋ21 laj42 faj42 maj21
ʔiʔ44 lii24

= คุณแม่สัญไรจริง ๆ

คุณศัพท์ : khon42 caŋ21 laj42 faj42 maj21 juu44 saj24 kaʔ21
diiat21 hoon31

= คนสัญไรอยู่ที่ไหนก็เดือดร้อน

[caj21 dii21^{paan21}_{khii42} phaʔ33 weet21] = ใจดีไม่มีโมโหโหโล่ มีแต่ความเมตตากรุณา
(caj21 dii21 = ใจดี, phaʔ33 weet21 = พระเวสสันดร) - วรรณกรรม

กริยาอาการ : mɛɛ33 haw42 caj21 dii21^{paan21}_{khii42} phaʔ33 weet21

= แม่เราใจดีมีเมตตา

[caŋ21 paan21 naam31 sɛɛ33 baat21] = ศึกมาก, ไม่มีรล่ชาติ (caŋ21 = ศึก,
naam31 = น้า, sɛɛ33 = แ่, baat21 = บาทร) - สิ่งของ

กริยาอาการ : kɛɛŋ21 thuuj21 nii31 caŋ21 paan21 naam31
sɛɛ33 baat21

= แกงถั่วมีไม่มีรล่ชาติ

[caŋ21 khii42 khii21 kheɛw21 cek33] = ศึกมาก, ไม่มีรล่ชาติ (khii21
kheɛw21 = ชี้นิม, cek33 = เล็ก) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : kap24 khaw21 daan31 caw31 caŋ21 khii42 khii21
khɛɛw21 cek33 lɔɔj42

= กับข้าวบ้านเรไม่มีรล่ชาติเลย

[cuut21 faj42 laj33 taw33] = การที่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ฝ่ายตรงข้าม
รู้ตัวแล้วจะได้หนีไป (cuut21 = รุด, faj42 = ไฟ, laj33 = ไล่, taw33 = เสร้า) - สัตว์

กริยาวิเศษณ์ : caw31 het33 beɛp21 nil31 kaʔ21 cuut21
faj42 laj33 taw33 lɛɛw24
= คุณสาแบบนี้ก็ทำให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ตัวหนีไปซี

[cok24 coo21 khoo42 lee42] = คำนให้เสียความเป็นระเบียบ (cok24 = ล้วง,
coo21 = วางไว้, khoo42 lee42 = คนให้เข้ากัน)

กริยาลักรรรม : jaa44 cok24 coo21 khoo42 lee42 khoo42 naj42
kaʔ21 taa33 maak24 mɛɛ33 deɛ31
= อย่าไปค้นของในตะกร้าหมากแม่เนะ

[cok24 khoo42 haak31] = ไม่พอใจในการกระทำของผู้อื่น (cok24 = ล้วง,
khoo42 = คอ, haak31 = อาเสียน) - มนุษย์

กริยาอกรรม : hen24 phaən33 tɛɛŋ33 too21 lɛɛw31 jaak21 cok24
khoo42 haak31
= เห็นเขาแต่งตัวแล้วไม่ชอบเลย

[com44 paan21 phaʔ33] = บ่นมาก, ชื่น (com44 = บ่น, phaʔ33 = พระ)

กริยาอกรรม : mɛɛ33 com44 paan21 phaʔ33 thuk33 miʔ31
= แม่บ่นมากทุกวัน

[con21 taa21 cɛɛ21] = คนมุม, แพ้, คนแค้น (con21 = คน, taa21 cɛɛ21 = มุม) - การเล่น

กริยาอกรรม : luuk31 soo21 keŋ33 con44 phoo33 con21 taa21
cɛɛ21
= ถูกซักถามเก่งจนพ้อคนแค้นเลย

[cɔɔt21] = ตาย (cɔɔt21 = อด)

กริยากรรม : keŋ33 laaj24 laʔ33 waŋ42 cɔɔt21 bɔɔ44 huu31 too21
= เก่งนักระวังตายไม่รู้ตัว

[cɔɔn31 sin21 saɯ44] = แสดงกริยาทำทางเป็นเชิงท้าทายอย่างไม่พอใจ (cɔɔn31

= ถลก, sin21 = ผ่าตุง, saɯ44 = ไล่)

กริยากรรม : bɔɔk21 dii21 dii21 man42 cɔɔn31 sin21 saɯ44
= บอกดี ๆ มั่นใจทำทางไม่พอใจ

กริยาลักรม : juu44 siʔ33 siʔ33 man42 kaʔ21 cɔɔn31 sin21 saɯ44
meɛ33

= อยู่เฉย ๆ มั่นใจทำทางท้าทายแม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[k]

[kin21] = 1. บาด - มุขย้

2. การโต้หรือเสียบ หรือหมดเปลืองไป เช่น เล่นการพนัน เมื่อชนะว่า กิน

(kin21 = กิน)

ความหมาย 1.กริยาลักรรรม : laʔ21 waŋ42 miit31 kin21 miɪ42 daə42

= ระวังมัดบาดมีอนะ

ความหมาย 2.กริยาลักรรรม : taa21 niɪ31 caw31 kin21 khəj21

= ตานี้ คุณชนะผม

[kin21 puun21 ʔəwək21 həwən31 thəwəŋ31] = คนที่แอบทำความผิดเอาไว้แต่เผชิญถูก
คนใดคนหนึ่งแคะไต่หรือพูดแทงใจดำ ก็แสดงอิฐออกมาให้เห็นทั้ง ๆ ที่เขาก็มิได้เจตนาจะ
จะจงความผิดของตนแต่ประการใด (puun21 = บุน, ʔəwək 21 həwən31 = ออกร้อน,
thəwəŋ31 = ท้อง) - สัตว์

กริยาอกรรม : caw31 kin21 puun21 ʔəwək21 həwən31 thəwəŋ31 diɪaw24

khaw24 kaʔ21 caɸ24 daj31 dək21

= คุณอิฐอย่างนี้ เดียว เขาก็จับได้หรอก

[kin21 kəwən33 ləwən33 kɛɛn33] = เอาตัวรอดคนเดียว (kin21 kəwən33 = กินก่อน,
ləwən33 kɛɛn33 = คำพวนว่า "แล่นก่อน")

กริยาอกรรม : kit24 tiʔ24 kin21 kəwən33 ləwən33 kɛɛn33 lɛɛw31

= กิตติเอาตัวรอดไปคนเดียวแล้ว

คุณศัพท์ : kit24 tiʔ24 pen21 khon42 kin21 kəwən33 ləwən33

kɛɛn33

= กิตติเป็นคนที่ชอบเอาตัวรอดคนเดียว

[kin21 phiia44 maa24] = กินมาก, กินจุ, กินแบบตะกละ, กินจนอาเจียน
(phiia44 = ผื่อ, maa24 = หมาย - มนุษย์)

กริยาอาการ : caw31 kin21 phiia44 maa24 ti?21

= คุณกินจนอาเจียนเลยหรือ

[kin21 khii42 muu24 juu33 khii42 maa24] = กินง่ายอยู่ง่ายเกินไป, ไม่มีกินหรือ
ไม่ได้กินก็ไม่ได้นอนหรือเอาเรื่องกับใคร อยู่แบบสบาย ๆ (muu24 = หนุ, juu33 = อยู่) - สัตว์

กริยาอาการ : muu33 suu24 kin21 khii42 muu24 juu33 khii42 maa24

= พวกแกกินอยู่สบายจริง ๆ

[kin21 khaw21 paan21 sok44 muuaj42] = กินข้าวเร็ว (sok44 = ชก,
muuaj42 = มวย) - การเล่น

กริยาอาการ : กววจ42 kin21 khaw21 paan21 sok44 muuaj42

= น้อยกินข้าวเร็วมาก

คุณศัพท์ : khaw24 pen21 khon42 kin21 khaw21 paan21 sok44
muuaj42

= เขาเป็นคนที่กินข้าวเร็วมาก

[kin21 khaw21 too21 soo24 khuuam42 phan33] = เตือนร้อนในเรื่องของคนอื่น
ไม่ดี (too21 = ตัวเอง, soo24 = พูดถึง, khuuam42 = ความ, phan33 = ทำน)

กริยาอาการ : caw31 khii42 kin21 khaw21 too31 soo24 khuuam42

phan33 the?21

= คุณทำไมไปเตือนร้อนเรื่องคนอื่นดีจริง

[kin21 khaw21 phoot31 paan21 paw44 kheen42] = กินข้าวโพดอย่างเอร็ดอร่อย
(khaw21 phoot31 = ข้าวโพด, paw44 = เป่า, kheen42 = แคน)

กริยาอาการ : saj24 kin21 khaw21 phoot31 paan21 paw44 kheen42

= ไล่กินข้าวโพดอย่างเอร็ดอร่อย

[kin21 khaw21 kham42 diiaw21] = ขุดยีนกราน (kham42 = ศำ, diiaw21 = เตียว) - มงุย

กรียาอกรรม : lut24 haj21 ?iik21 neε33 jaa44 kin21 khaw21
kham42 diiaw21 laaj24

= ลตราค่าให้อักไดโหม ออย่าขุดยีนกรานนักละ

กรียาวิเคษณ์ : caw31 waw31 beεp21 kin21 khaw21 kham42
diiaw21 khaj21 boo44 kaa31 tɔɔ33 dook21

= คุงขุดยีนกรานแบบนี้ ฉันไม่กล้าต่อรองราคาหรง

[kin21 khaw21 maa24] = กินข้าวไม่ได้กินน้ำ (khaw21 = ข้าว, maa24 = หมา)

กรียาอกรรม : paj21 juu33 naa42 kin21 khaw21 maa24 thuk33 mi+31

= ไปทุ่งนาได้กินข้าวไม่ได้กินน้ำทุกวันเลย

[kin21 khaaj42 luuag33 naa21] = การรับสิ่งต่าง ๆ ล่วงหน้าก่อนที่ผลงานที่ตนกระทำ
จะสำเร็จลง คนอีล่านถือว่าคนที่กินสินบนไม่ดีและมีความเชื่อว่าคนที่กินสินบนจะเป็นโรคคอโตหรือ
คอพอก (khaaj42 = สินบน, ของที่นำมาเช่นไหว้บูชา, luuag33 naa21 = ล่วงหน้า)

กรียาอกรรม : phoo24 kin21 khaaj42 luuag33 naa21 sa?21 məə24

= พ้อรับเงินล่วงหน้าก่อนทำงานเลมอ

[kin21 boo44 huu31 cak24 kan21 san24 boo44 huu31 cak24 kit44 thaa24]

= ไม่รู้จักบุญคุณของคนอื่น (boo44 huu31 cak24 kan21 = ไม่รู้จักกิน, san24 = ฉันข้าว,

boo44 huu31 cak24 kit44 thaa24 = ไม่รู้จักยถาสัพพี)

กรียาอกรรม : thoog31 kin21 boo44 huu31 cak24 kan21 san24

boo44 huu31 cak24 kit44 thaa24

= ใต้งไม่รู้จักบุญคุณของคนอื่น

คุณศัพท์ : khon42 kin21 boo44 huu31 cak24 kan21 san24 boo44
huu31 cak24 kit44 thaa24 beεp21 ni31 boo44 daj31
dii21 dook21

= คนเนรคุณแบบนี้ ไม่ฉวันได้ดีหรง

[kin21 sen21] = ถูกกัน, ลงรอยกัน (sen21 = เล้น)

กริยาอาการ : รວງ24 khon42 ni31 kin21 sen21 kan21 thee31
khuj42 kan21 dii42 dii21

= ล่องคนนี้ถูกกันส่งเลข คุยกันดีดี

กริยาอาการ : huua24 naa21 nuuat24 haw42 bow44 kin21 sen21
kap44 phaw?24 ?aw21

= หัวหน้าหมวดเราไม่ถูกกับ ผ.อ.

[kin21 saan31 ka?21 bow44 liia24 kin21 sia24 ka?21 bow44 ?im33]

= กินจุมาก (saan31 = ย่าง, ka? = ก็, liia24 = เหลือ, sia24 = เสือ, ?im33 = อิ่ม)

กริยาอาการ : caw31 ni?21 kin21 saan31 ka?21 bow44 liia24
kin21 sia24 ka?21 bow44 ?im33 ?i?44 lii24

= แก่กินจุจริง

[kin21 maj31] = ถูกตี (maj31 = ไม้)

กริยาอาการ : luuk31 jaak24 kin21 maj31 bow21 khii42 ?aw42
?ee42 thee31

= ลูกอยากถูกตีให้ไหมถึงงอแงอย่างนี้

[kin21 naj42 dawk21] = การกระทำอะไรที่กระทำได้คล่อง ๆ ง่าย ๆ ไม่ต้องสาบคาย
หรือออกแรงเท่าใดนัก เปรียบเสมือนการกินข้าวเปล่าไม่ต้องมีกับก็ได้ (naj42 = ใจ,
dawk21 = ดอก)

กริยาอาการ : ?aan42 ni31 kin21 naj42 dawk21 juu33 lee31

= งานนี้ไม่ต้องลงทุนลงแรงมากอยู่แล้ว

[kin21 naam31 kǽw31 sɔk21] = ตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบผู้อื่น เป็นรองผู้อื่น
ตรงกับสำนวนในภาษาไทยว่า "กินน้ำใต้คอก" (kǽw31 = บ้อย, sɔk21 = คอก)

กริยาอาการ : lam42 phaj42 kin21 naam31 kǽw31 sɔk21 su?21
phi42
= ไร่ไฟกินน้ำใต้คอกลุ่ม

[kin21 kǽj33 kin21 nɔw31] = กินมาก (kǽj33 = ใหญ่, nɔw31 = น้อย)

กริยาอาการ : phɔw42 maa42 thəŋ24 caw31 ka?21 kin21 kǽj33
kin21 nɔw31 ləj42 nɔ?42
= พอมาถึงคุณก็กินใหญ่เลยนะ

[kin21 naam31 kha?21 lam42 tɔn33] = เกือบปลาไหลกินน้ำแกง (kha?21
lam42 = แล้ง, tɔn33 = ชื้น) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : luuk31 jaa44 kin21 naam31 kha?21 lam42 tɔn33 dəə42
= ลูกอย่าเกือบปลาไหลกินน้ำแกงนะ
คุณศัพท์ : khon42 kin21 naam31 kha?21 lam42 tɔn33 mɛɛ33
bɔw44 mak33
= คนที่เกือบปลาไหลกินน้ำแกง แม่ไม่ชอบ

[kin21 lɛɛŋ31] = การที่ไม่มีอะไรเลย หรือการที่ไม่มีอะไรจะกิน (lɛɛŋ31 = แล้ง) - ดินฟ้าอากาศ

กริยาอาการ : sum42 baan31 nɔwk31 net33 ŋaan42 nak24 tɛɛ44
kin21 lɛɛŋ31 ta?21 lɔwt24 ləj42
= ยาวขนบหล่นมากแม้จะทำงานหนักแต่ก็ไม่มีอะไรจะกินเลย

[kin21 lɛɛw31 sɛɛw33 nii24] = บุคคลที่ไม่รู้จักบุญคุณของคน (sɛɛw33 = หด,
nii24 = หด) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : caw31 kin21 lɛɛw31 sɛɛw33 nii24 phaj24 si?21
mak33
= คุณไม่รู้บุญคุณคน ใครจะชอบล่ะ

[kɛɛ33 dɛɛŋ21] = ดูร้ายมาก (kɛɛ33 = แก่, dɛɛŋ21 = แดง)

กริยาอาการ : phɔw33 jaɔ44 kɛɛ33 dɛɛŋ21 laaj24 luuk31 nan42
jaan31

= พ่ออย่าดูร้ายนัก ลูกมันกลัว

คุณศัพท์ : khon42 kɛɛ33 dɛɛŋ21 beep21 nii31 pen21 taa21
jaan31

= คนดูร้ายอย่างนี้น่ากลัว

[kɛɛn33 paan21 huua24 ɲak44] = แข็งมาก แน่มมาก (kɛɛn33 = แข็ง, huua24
= หัว, ɲak44 = ยักซ์) - ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ดีตัวตน

กริยาอาการ : bak21 sii24 daa21 nuuj33 nii31 kɛɛn33 paan21
huua24 ɲak44

= ฝรั่งลูกนี้แข็งมาก

[kəət21 maj44 ɲaj33 lun42] = เกิดทีหลัง (kəət21 = เกิด, maj44 = ใหม่,
ɲaj33 = ใหม่, lun42 = หลัง) - การเกิด

กริยาอาการ : khun42 kəət21 maj44 ɲaj33 lun42 tɔwŋ31 fan42
phuua2 ɲaj33

= คุณเกิดทีหลัง ต้องหึงผู้ใหญ่นะ

คุณศัพท์ : khon42 kəət21 maj44 ɲaj33 lun42 tɔwŋ31 fan42
phuua2 ɲaj33

= คนเกิดทีหลังต้องหึงผู้ใหญ่

[kat24 kan21 paan21 maa24] = ทะเลาะกันอยู่เลมอ (kat24 = กัด,
kan21 = กัน) - ลีตว

กริยาอาการ : luuk31 sɔwŋ24 khon42 mak31 kat24 kan21 paan21
maa24

= ลูกสองคนนี้ทะเลาะกันเลมอ

[kaʔ21 deɛŋ31] = ตัวเล็กผิดปกติ (kaʔ21 deɛŋ31 = แคร่แกร็น) - พย

กริยาอาการ : luuk31 saaj42 phii33 nut33 kaʔ21 deɛŋ33

leɛw31 laʔ21

= ถูกย้ายที่อยู่แคร่แกร็นแล้วละ

คุณศัพท์ : luuk31 saaj42 phii33 nut33 pen21 khon42 kaʔ21

deɛŋ31

= ถูกย้ายที่อยู่เป็นคนแคร่แกร็น

[kuj21 hiiə21] = รั้งลู่ต่าสัง คือรั้งจนเหงื่อตกจนได้กลิ่นเหม็นคาว ประหนึ่งเทียบรั้ง

หนีตายจะนั้น (kuj21 = เหม็นคาว, hiiə21 = เทียบ) - สัตว์

กริยาอาการ : too21 caw31 khii42 kuj21 hiiə21 theɛ31

= ตัวลู่ต่าไมเหม็นล้าบสัง

กริยาลักรม : khwɔj21 kuj21 hiiə21 caw31 theɛ31

= ฉ้นเหม็นล้าบลู่ต่าสัง

[kok24 miɪ42] = เริ่มแรก, ตอนแรก (kok24 = ต้น, miɪ42 = มือ)

บอกเวลา : haw42 siʔ21 het44 ŋaan42 ŋaŋ24 kaʔ21 tɔwŋ31

waŋ42 pheɛn24 waj31 tɛɛ44 kok24 miɪ42

= เราจะทำงานอะไรก็ต้องวางแผนไว้แต่ตอนแรก

[kwɔŋ44 khaw21 kwɔj31 khaa21 mɛɛ33] = คนที่โมโหจนลืมตัว (kwɔŋ44 khaw21

= กระตือรือร้น กล่องข้าว, khaa21 = ขำ, mɛɛ33 = แม่) - พรรณกรรม

นาม : luuk31 jaa44 pen21 kwɔŋ44 khaw21 kwɔj31 khaa21

mɛɛ33 dəə42

= ลูกขำเป็นคนขำโมโหจนลืมตัวนะลูกนะ

[?]

[?im44] = เชื้อ (?im44 = อ้ม) - มนุษย์

กริยาอาการ : luuk31 dii31 beep21 nii31 mee31 ?im44 dee31

= ลูกต้อแบบมีแม่เชื้อนะ

กริยาลักรรรม : mee33 ?im44 luuk31 dee31

= แม่เชื้อลูกจริง

[?ii44 kaa21 khaap31 khaj44] = คนผิวดำที่แต่งตัวด้วยสีจืดจางติดกับผิว ตรงกับ

สำนวนกรุงเทพฯ ว่า "การคาบพริก" (?ii44 kaa21 = ีกา, khaap31 = คาบ,

khaj44 = ไข่) - สัตว์

กริยาวิเศษณ์ : ?am21 phaj42 teeŋ44 too21 paan21 ?ii44 kaa21khaap31 khaj44

= อ้าไฟแต่งตัวสีจืดจางติดกับผิวเหมือนกาคาบไข่เลย

[?en21 nɔŋ44 khaan42] = เชื้อย, ย้ำ (?en21 = เอ็น, nɔŋ44 = น่อง,

khaan42 = ยาน)

กริยาวิเศษณ์ : het44 ŋaan42 waj42 waj42 nee33 jaa44 ?en21 nɔŋ44khaan42 laaj24

= ทำงานเร็วหน่อย อย่างย้ำนักซี

คุณศัพท์ : niik44 pen21 khon42 ?en21 nɔŋ44 khaan42

= ฝึกเป็นคนเชื้อย

[?en21 khaan42] = เชื้อย, ย้ำ (?en21 = เอ็น, khaan42 = ยาน) - มนุษย์

กริยาวิเศษณ์ : caw31 het33 ŋaan42 ?en21 khaan42 thee42

= คุณทำงานย้ำส่ง

คุณศัพท์ : wii24 pen21 khon42 ?en21 khaan42
 = หวีเป็นคนเสีย

[?a?21 nu?33 khaat31 baat21 kham42] = ขอโทษที่ได้กระทำหรือคิดไม่ได้ทั้งทางกาย
 และใจ (?a?21 nu?33 khaat31 = อนุญาต, baat21 = บาด, kham42 = ศำพูด).

กริยาสักรรรม : luuk31 khoo24 ?a?21 nu?33 khaat31 baat21 kham42
 thii33 daj31 waa33 mee33 paj21
 = ลูกขอกฎที่ได้ว่าแม่ไปแล้ว

[?aw21 khaam42 thaa42 naa21] = ทำให้พ่อแม่ฮ้อย (khaam42 = คราม,
 thaa42 = ทท, naa21 = หน้า) - สิ่งของ

กริยาอกรรม : mii42 luuk31 saaw24 ka?21 jaan31 man42 ?aw21
khaam42 thaa42 naa21
 = มีลูกสาวก็มีส่วนร่วมทำให้ฮ้อย

กริยาสักรรรม : luuk31 jaa44 ?aw21 khaam42 thaa42 naa21 mee33
 dee42
 = ลูกอย่าทำให้ฮ้อยหน้าแม่

[?uk24 caj21 sam44 maa24 khii33 hii42] = กลืนไม่เข้าคายไม่ออก
 (?uk24 caj21 = กลุ้มใจ, khii33 = ฮี่, hii42 = เรือ) - สัตว์

กริยาอกรรม : liian44 nii31 phom24 ?uk24 caj21 sam44 maa24
khii33 hii42 ?aw21 loot31
 = เรื่องนี้ผมกลืนไม่เข้าคายไม่ออกเลยละ

[?uk24 caj21 sam44 now31 mii42 ?aw21 phuua24] = กลุ้มใจมาก
 (now31 mii42 = น้องเมีย) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอกรรม : pen21 can44 daj24 ?uk24 caj21 sam44 now31 mii42
?aw21 phuua24 thee31
 = เป็นยังใจ กลุ้มใจมากหรือ

[?uk24 thaat31] = จนปัญญา, กลุ้มใจ (?uk24 = ชิดฮัดกสัดกั้ม, thaat31 = ธาต)

กริยากรรม : phov33 kam33 lan42 ?uk24 thaat31 jaa44 paj21 กัญ21
= พ้อก่าสังกลุ้มใจ ออย่าไปยุ่ง

[?on44 khii42 pha?33 kaa42] = เชื้อหนิงมาก (?on44 = หนิง, pha?33 kaa42

= พระยา) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยากรรม : kham42 kov42 ?on44 khii42 pha?33 kaa42
= ศำกองเชื้อหนิงมาก

[?vot21 loot21 sii24 sa?21 keet21] = ไปลู่ตู่ (?vot21 loot21 เป็นกริยา

วิเศษณ์ขยายคำว่า "ไป" = ไปไกล, sii24 sa?21 keet21 = ศรีสะเกษ)

กริยากรรม : bak21 sii24 ?vot21 loot21 sii24 sa?21 keet21
leew31

= นายสิไปลู่ตู่แล้ว

กริยาวิเศษณ์ : bak21 sii24 paj21 ?vot21 loot21 sii24 sa?21
keet21 leew31

= นายสิไปจนลู่ตู่แล้ว

[?vok21 pov44 khaat21] = เอาตัวรอดแต่เพียงผู้เดียว ตรงกับสำนวนในภาษากรุงเทพฯ

ว่า "ตัดช่องน้อยแต่พอตัว" (?vok21 = ออก, pov44 = ช่อง, khaat21 = ขาด) - สัตว์

กริยากรรม : som24 ?vok21 pov44 khaat21 paj21 leew31
= ส้มหวีเอาตัวรอดไปแล้ว

[?vok21 baan31 ?vok21 hian42] = แต่งงาน, แยกบ้าน (baan31 = บ้าน,

hian42 = เรือน) - การแต่งงาน

กริยากรรม : luuk31 saaw24 khov21 si?21 ?vok21 baan31 ?vok21
hian42 leew31

= ลูกสาวฉันจะแต่งงานแล้ว

[?uuaj31 suuaj31 khii42 noon24 taaaj21] = สำนวนเปรียบเมล็ดข้าวสารที่ข้าวล้วย
ว่าเหมือนตัวหนอน (?uuaj31 suuaj31 = เรียงกันเป็นระเบียบ, noon24 = หนอน) - สัตว์

กริยาวิเศษณ์ : khaaw21 saan24 baan31 caw31 met44 ?uuaj31

suuaj31 khii42 noon24 taaaj21 no?44

= ข้าวสารบ้านคุณเมล็ดข้าวล้วยนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[ph]

[phii24 pan31 luut21] = ยี่หระ่มาก (phii24 = ยี่, pan31 = หระ, luut21 = หลุด) - ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีส่วนตน

คุณศัพท์ : saŋ24 thooŋ42 naa21 paan21 phii24 pan31 luut21
= สัจซังทงหน้าตา ยี่หระ่มาก

[phii42 caŋ44 heet31] = แอ็งแรง, อ้วนมาก (phii42 = แอ็งแรง, caŋ44 = เหมือน, heet31 = แรด) - สัตว์

กริยาอาการ : luuk31 caŋ31 phii42 caŋ44 heet31
= ลูกคุดแอ็งแรงมาก

[phii24 kin21 heeŋ42 bwa33 taaj21] = การทำงานหมกอย่างไรก็ไม่ถึงตายหрок (heeŋ42 = แรง) - ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีส่วนตน

กริยาอาการ : ŋaan42 kaaŋ24 kaʔ21 het33 loot31 phii24 kin21 heeŋ42 bwa33 taaj21 dwok21
= งานอะไรก็ทำเดอะ ไม่ถึงตายหрок

[phii24 baa31 daj31 kop24] : เป็นสำนวนเปรียบเทียบกับกระทงถึงคนที่เห่อเดิมหรือ สิ้นตัวจนออกนอกหน้าเมื่อได้รับยศฐาบรรดาศักดิ์หรือสิ่งของบางประการ เหมือนคนบ้าได้กับ ย่อมแสดงออกจนไม่ทราบว่าจะวางตนประการใด (phii24 = ยี่, baa31 = บ้า, daj31 ได้, kop24 = กบ) - มนุษย์

นาม : phoŋ42 daj31 pen21 kam33 nan42 kaʔ21 het33
paan21 phii24 baa31 daj31 kop24
= พงษ์ใต้เป็นกำนันก็วางตัวไม่ถูกเลย

[pʰeɛ31 puuɔ24] = มีสามีแล้วสามีตายหลายคน (pʰeɛ31 = แพ้) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : naaŋ42 bun21 siɪ24 pʰeɛ31 puuɔ24 puuɔ24
 taaj21 saam24 khon42 lɛɛw31
 = นางบุญศรีมีสามีแล้วสามีตาย 3 คนแล้ว

คุณศัพท์ : naaŋ42 bun21 hoom42 pen21 khon42 pʰeɛ31 puuɔ24
 = นางบุญโฮมเป็นคนที่สามีตายหลายคนแล้ว

[pʰeɛ42 phom24] = คนผมหงอกเร็วกว่าธรรมดา (phom24 = ผมหงอก) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : phiɪ33 cɛɛw24 pʰeɛ42 phom24
 = พี่แจ้วผมหงอกก่อนวัย

คุณศัพท์ : phiɪ33 lek44 pen21 khon42 pʰeɛ42 phom24
 = พี่เล็กเป็นคนที่ผมหงอกก่อนวัย

[pʰeɛŋ42 paan21 khaj44 naj42 hin24] = รักมาก, ทะนุถนอมมาก
 (pʰeɛŋ42 = รัก, khaj44 naj42 hin24 = ไข่มุข) - สัตว์

กริยาอาการ : luŋ42 miɪ42 luuk31 saaw24 diɪaw21 kaʔ21 pʰeɛŋ42
paan21 khaj44 naj42 hin24 lɛɛw24
 = ลุงมีลูกสาวคนโตก็รักมากล่ะซี

[phaa21 haaɟ31 hoo33 kham42] = คนที่มองจากภายนอกดูยากจน แต่ความจริงร่ำรวยมาก
 ตรงกับสำนวนในภาษาไทยกรุงเทพฯ ว่า "ผ้าอีริ้วห่อทอง" (phaa21 haaɟ31 = ผ้าอีริ้ว,
 hoo33 = ห่อ, kham42 = ทองคำ) - สิ่งของ

นาม : mee33 ɟaj33 sot24 pen21 phaa21 haaɟ31 hoo33
kham42
 = ขายเป็นผ้าอีริ้วห่อทอง

[phaaj42 see42] = มากมาย (phaaj42 = ละพาย, see42 = เช) - มนุษย์

กริยาวิเศษณ์ : wii42 haa24 paa21 daj31 phaaj42 see42 loej42
= วิชาปลาได้มากมายเลย

[phuu42 taaj21 khaaj24 phuu42 pen21] = การจัดงานศพให้ผู้ตายอย่างใหญ่โตทำให้
เสียเงินเสียทองมาก จนเปรียบเหมือนผู้ตายสร้างความสะดวกร้อนให้ผู้อยู่ข้างหลัง - การตาย

คุณศัพท์ : cat24 gaa42 sop24 kja31 laaj24 diiaw24 si?21
kaaj21 pen21 phuu42 taaj21 khaaj24 phuu42 pen21
dee24
= จัดงานศพใหญ่โตมากจะกลายเป็นว่าคนตายช่ายคนเป็นนะ

[phuu42 dii21] = ล้วย, งาม (phuu42 dii21 = ผู้ดี)

กริยาอาการ : phuu31 saaw24 baan31 nii31 phuu42 dii21 no?44
= ผู้หญิงหมู่บ้านนี้ล้วยนะ
คุณศัพท์ : saaw24 phuu42 dii21 si?21 paj21 saj24
= คนล้วยจะไปไหน

[phuu42 haa31 mi42 pi+n21] = ผู้ที่อยู่ในฐานะยากจนหรือไม่สู้ดีมาก่อนแล้วได้ดี
หรือมั่งมีในภายหลัง (เศรษฐกิจใหม่) (phuu42 haa31 = ผู้ร้าย, mi42 = ผ, pi+n21
= ปี๋น)

นาม : toj24 pen21 phuu42 haa31 mi42 pi+n21
= ต้องเป็นคนที่เคยจนแล้วร่ำรวยในภายหลัง

[phuu42 haa31 leew31 kja42 tim33 tot24 men24] = คนที่ขี้เหร่แล้วยังพูด
ไม่เพราะอีก (tim33 = เพิ่ม, tot24 = ผายลม, men24 = เหม็น) - มนุษย์

กริยาอาการ : saaw24 phuu31 nii31 phuu42 haa31 leew31 kja42
tim33 tot24 men24 ?lik21
= ผู้หญิงคนนี้ขี้เหร่แล้วยังพูดไม่เพราะอีก

[phoot21] = ชำ (phoot21 = ปล่อย)

กริยาอาการ : ฅaa42 ใaw21 kaj33 too21 nil31 paj21 phoot21 nee33
= มาเอาไก่ตัวนี้ไปชำหน่อย

กริยากรรม : saj42 phoot21 kaj33 haj21 cak44 too21 nee33
= ชำไก่ให้ลัดตัวซี

[phoo33 haan31 khii42] = พ่อمایش (phoo33 haan31 = พ่อร้าง, khii42 =
เครือ)

นาม : som24 phoo42 pen21 phoo33 haan31 khii42
= ส้มพงษ์เป็นพ่อمایش

[phoom31 pha?33] = ไม่มีหวังว่าจะได้กิน (phoom31 = พร้อม, pha?33 = พระ) -การตาย

กริยาอาการ : ฅอก42 thii33 jiiim21 maa42 thaa21 ใaw21
phoom31 pha?33 dae42
= เงินที่ขอมมาไม่มีหวังว่าจะได้กินหรือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[th]

[thit33 phaa42 ɲaan42 caan21 phaa42 loo42] = รู้แล้วแต่แกลังทำผิด,
รู้แล้วแต่ไม่ปฏิบัติตาม (thit33 = คิด, phaa42 ɲaan42 = พาทำงาน, caan21 = อาจารย์
phaa42 loo42 = พาโลเล) - การบวช

นาม : caw31 jaa44 pen21 thit33 phaa42 ɲaan42 caan21
phaa42 loo42 dɔɔ42
= เธออย่าเป็นคนทีรู้ว่าผิดแล้วไม่ยอมรับผิดเลยนะ

[thit33 daaj21 dɔɔk21] = บวชเรียนเสียเปล่าแต่ไม่ศึกษาหาความรู้, ไม่สามารถ
ครองตนให้รอดพ้นจากความชั่วได้ (daaj21 = เปล่า) - การบวช

นาม : thit33 mɨk24 pen21 thit33 daaj21 dɔɔk21
= กิดหมึกเป็นคนที่ไม่สามารถครองตนให้รอดพ้นความชั่วได้

[thim21 khɔɔn31 kaaj21 bak21 muuɲɔ33] = มองผ่านเลยสิ่งที่มีประโยชน์
(thim21 = กิ่ง, khɔɔn31 = ช้อน, kaaj21 = เลข, bak21 muuɲɔ33 = มะม่วง) - มนุษย์

กริยากรรม : caw31 mak44 thim21 khɔɔn31 kaaj21 bak21
muuɲɔ33 nɔʔ44 khon42 huu31 bɔɔ44 thaam24
thaam24 tee44 khon42 bɔɔ44 huu31
= คุณมองผ่านคนที่รู้ไปได้ยังไง ไปถามคนที่เขาไม่รู้ไม่ได้

[thiɲɔ33 khɨɨ42 baŋ31 tim33 loɔt21] = ตรงมาก, ซ้อมมาก (thiɲɔ33 = ตรง
baŋ31 = กระบอก, tim33 loɔt21 = ใจศักริมแต่ง) - สิ่งของ

กริยากรรม : ʔaa21 caan21 jaa44 thiɲɔ33 khɨɨ42 baŋ31 tim33
loɔt21 laaj24 liia24 toon21 luuk21 sit24 nee33
= อาจารย์อย่าตรงนักเลย สิ่งสำรอกคิขย์บ้าง

คุณศัพท์ : bun21 loet31 pen21 khon42 thiɲɔ33 khɨɨ42 baŋ31
tim33 loɔt21
= บุญเลิศเป็นคนชื่อตรงมาก

[thiik21 kan21 paan21 liiaj33 maj31] = สำนานล้ามคคหรือกลมเกลียวกันดี
(thiik21 kan21 = ถูกกัน, รักกัน, liiaj33 maj31 = เสือขโมย) - มนุษย์

กริยาอาการ : soov24 khon42 nii31 thiik21 kan21 paan21
liiaj33 maj31
= ล่องคนเฝ้ารักใคร่กลมเกลียวกันดี

[thaw21 kaaj21 keeng21] = แก่เกินไป, วยเกินพอดี ไข้เป็นส่วนวนประยตคนทีแก่แล้ว
ไม่ยอมแก่ (thaw21 = แก่, kaaj21 = เกินไป, keeng21 = เกง) - สัตว์

กริยาอาการ : luŋ42 thooŋ42 daa21 thaw21 kaaj21 keeng21 mak33
waw31 saaw24
= ลุงทองตาแก่แล้วไม่ยอมแก่ยอไปสับล่าว

[thaw21 daaj21 dook21] = แก่แต่ไม่มีคุณธรรม (thaw21 = แก่, daaj21 = เปลา, dook21 = หรอก)

คุณศัพท์ : khon42 thaw21 daaj21 dook21 boov44 mii42 khon42
nap33 thiik24
= คนแก่แต่ไม่มีคุณธรรมไม่มีคนนับถือ

[thaw21 len21 khii21] = คนแก่ที่ขี้หลงขี้ลืม, คนแก่ที่ทำอะไรไม่ยอมาพาทล, คนแก่
ที่หาตัวไม่ลัมกับวัย (len21 = เล่น, khii21 = ขี้) - มนุษย์

นาม : khan42 thaw21 len21 khii21 deo42
thaw21 len21 khii21 deo42
= ถ้าแก่แล้วก็อย่าเป็นคนแก่ขี้หลงขี้ลืมนะ

[thaa21 kin21 noov31 saag31] = คอยในสิ่งทีไม่มี, คอยในสิ่งทีไม่มีหวังจะได้
(thaa21 = คอย, kin21 = กิน, noov31 saag31 = รกของข้าง)

นาม : caw31 mak44 saaw24 nii42 ka?21 sam44 thaa21
kin21 noov31 saag31 nan21 la?21
= คอยยอผู้หญิงคนนี้ก็เหมือนคอยสิ่งทีไม่มีหวังนั่นละ

[thaa44 kǎj44 sam44 saag31] = วางท่าให้อุฏมิฐานประหม่องข้าง (kǎj44 = ใหญ่) - สัตว์

กริยากรรม : saap24 phaa42 thaa44 kǎj44 sam44 saag31

= ภาวางท่าว่าข้าน่ะเหมือนว่าใครทั้ง ๆ ที่เป็นคนธรรมดา

[thuk33 sam44 huua24 hiiat31] = ทุกข์ยากแสนเข็ญ (thuk33 = ทุกข์, huua24

= หัว, hiiat31 = ตึงเรือด) - สัตว์

กริยากรรม : baan31 mee33 paa32 thuk33 sam44 huua24 hiiat31

looj42

= บ้านป่าทุกข์ยากแสนเข็ญเลย,

[thuk33 kǎak31 paak21 mwaag24] = ยากจนมาก (mwaag24 = หมอง) - อาหารการกิน

กริยากรรม : muu33 haw42 thuk33 kǎak31 paak21 mwaag24 na?44

= พวกเรายากจนเหลือเกิน

คุณศัพท์ : khon42 thuk33 kǎak31 paak21 mwaag24 phaj24

ka?21 bwa33 sa?21 ?waan21

= คนยากจนอย่างเรา ใครก็ไม่สนใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[kh]

[khiw24] = เชื้อ (khiw24 = กลิ่นเหม็นเขียวของใบไม้) - พืช

กริยาอาการ : khɔj21 khiw24 naa21 caw31 dee42

= ฉันทิ้งเชื้อที่เธอส่ง

กริยาวิเศษณ์ : khɔj21 men24 khiw24 caw31 dee42

= ฉันทิ้งเชื้อที่เธอส่ง

[khiw24 paan21 maj21 haang24 maa24] = เหม็นหน้าหรือเชื้อมากเหมือนกลิ่นเหม็น

จากทางหมาที่ถูกไฟไหม้ (maj21 = ไหม้, haang24 maa24 = ทางหมา) - สัตว์

กริยาอาการ : hen24 naa21 caw31 kaʔ21 khiw24 paan21 maj21

haang24 maa24

= เห็นหน้าคุณที่เหม็นเชื้อเลย

[khi21 tak24 mak33 daj31] = เห็นแก่ได้, มักได้ (tak24 = ตัก, mak33 = ชอบ)

กริยาอาการ : luŋ42 maa42 khi21 tak24 mak33 daj31 thee31

= ลงมามักได้จริง

คุณศัพท์ : luŋ42 suk24 pen21 khon42 khi21 tak24 mak33 daj31

= ลงลุยเป็นคนมักได้

[khi21 thii33 paan21 taŋ21 tit24 poʔ24] = อีเหมียวมาก (khi21 thii33

อีเหมียว, taŋ21 = ข้างตัง, tit24 = ติด, poʔ24 = กระลามาพร้าว) - สิ่งของ

กริยาอาการ : luuk31 phaj42 baan31 nii31 khi21 thii33 paan21

taŋ21 tit24 poʔ24

= ลูกสะใภ้บ้านนี้อีเหมียวมาก

คุณศัพท์ : khon42 khi21 thii33 paan21 taŋ21 tit24 poʔ24

bɔɔ33 mi42 phaj24 mak44 dɔɔk21

= คนอีเหมียวไม่มีใครชอบหรอก

[khii21 thi+k21 pwaŋ33] = สบโอกาสเหมาะ, ได้จังหวะดี, ได้รับผลประโยชน์โดยที่ไม่ผิดกว่าจะได้มากหรือดีเพียงนั้น (thi+k21 = ถูก, pwaŋ33 = ช่อง)

กริยาวิเศษณ์ : khaaj24 khaw21 nuuat31 nii31 khii21 thi+k21
pwaŋ33 ?ii33 lii24 daj31 laa33 khaa42 dli42
 dli21

= ขยายช่วงเวลานี้ ได้จังหวะดีจริง ๆ ได้พอดี

[khii21 thuk44] = ยากจน

กริยากรรม : baan31 haw42 khii21 thuk44 ?i?44 lii24
 = บ้านเรายากจนจริง

คุณศัพท์ : khon42 khii21 thuk44 beep21 haw42 phaj24
 si?21 mak33

= คนยากจนอย่างเราใครเขาจะมาชอบ

[khii21 khaa21 nen42 ti+m33] = ลูกเขย (khii21 khaa21 = อีจ๋า, nen42 = เงิน, ti+m33 = เพิ่ม) - การแต่งงาน

นาม : caw31 si?21 paj21 pen21 khii21 khaa21 nen42
ti+m33 baan31 daj24

= คุณจะไปเป็นลูกเขยบ้านไหน

[khii21 book21 khii21 phaj31] = คนที่ชอบเล่นการพนัน (phaj21 = การพนันชนิดหนึ่ง)
 - การเล่น

กริยากรรม : dom21 khii21 book21 khii21 phaj31
 = ตมชอบเล่นการพนัน

คุณศัพท์ : dam21 pen21 khon42 khii21 book21 khii21 phaj31
 = ต่ำเป็นนักพนัน

[khii21 book21 khii21 bii31] = คนที่ชอบเล่นการพนัน (bii31 = การพนัน
ชนิดหนึ่ง) • การเล่น

กริยากรรม : phuua24 caw31 khii21 book21 khii21 bii31 thee31

= ล่ามถูกเล่นการพนันเก่งจัง

คุณศัพท์ : khon42 khii21 book21 khii21 bii31 bow33 mii42
thaang42 ca?21 leen42

= คนที่เป็นนักพนันไม่มีทางเจริญ

[khii21 bow33 keeng31 kon31] = ทำความผิดไว้แล้วปิดไม่ผิด (keeng31 = เชิด,
kon31 = กั้น)

กริยาวิเศษณ์ : het44 kang24 paan21 khii21 bow33 keeng31 kon31

khaw24 ka?21 cap24 daj31 leew24

= ทำอะไรผิดแล้วปิดไม่ผิด เขาก็จับได้ล่ะซี

[khii21 bow33 haj21 maa24 kin21] = ตระหนี่มาก

กริยากรรม : sii24 khii21 bow33 haj21 maa24 kin21 dook21

= คีรีตระหนี่มาก

คุณศัพท์ : mii24 pen21 khon42 khii21 bow33 haj21 maa24 kin21

= หมีเป็นคนตระหนี่มาก

[khii21 hak24 thong21] = ทำอะไรครึ่ง ๆ กลาง ๆ ทำอะไรก็ไม่จริงจัง เอาอะไร
ก็ไม่แน่นอน เข้าทำนองจับปลาล่องมือหรือเหยียบเรือล่องแคว (hak24 = หัก, thong21 = กลาง)

กริยากรรม : het33 gaan42 haj21 'leew31 doo42 jaa44 khii21

hak24 thong21 koon33 la?21

= ทำงานให้เลีรีจนะ อย่าโลเลก่อนล่ะ

คุณศัพท์ : khon42 het33 gaan42 bwa33 leew31 khaw24 ?en31
khon42 khii21 hak24 thong21

= คนทำงานไม่สำเร็จ เขาเรียกว่าคนจับปลาล่องมือ

กริยาวิเศษณ์ : het42 beep21 khii21 hak24 thong21 phaj24 si?21
sila33 thi+24

= ทำแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ ใครจะเชื่อถือ

[khii21 haaj31 ti+n33 tot24 men24] = คนไม่เสียมตัว, ไม่เสียฐานะของตน

- ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

คุณศัพท์ : khon42 khii21 haaj31 ti+n33 tot24 men24 pen21
taa21 san42 no?44

= คนไม่เสียมตัวนำรังเกียจนะ

[khii21 haaj31 bak21 hung33 suk24] = บุคคลหรือสิ่งของที่ชั่วร้ายหรืออัปสัณห์

แต่ภายใน เช่น รล คุณภาพ คุณประโยชน์ คุณลุ่มบติ คุณลักษณะดีงาม (ผ้าชั่วหรือทอง) - สิ่งของ

กริยากรรม : phen33 khii21 haaj31 bak21 hung33 suk24 dook21 dee24

= เขาไม่หล่อแต่ทำงานดีนะ

คุณศัพท์ : phen33 pen21 khon42 khii21 haaj31 bak21 hung33
suk24 dee24

= เขาเป็นคนชั่วแต่ทำงานดีนะ

[khii21 haaj31 naam31 bwa33 ?aap21] = ไม่เสียมตัว เหมือนกับคนที่ชั่วอยู่แล้ว

ยังไม่อาบน้ำ ทำให้สกปรกอีกตัว

กริยากรรม : caw31 khii21 haaj31 naam31 bwa33 ?aap21 beep21

khaw24 waa33 ?i?44 lii24 la?21

= คุณไม่เสียมตัวเหมือนเขาว่าจริง ๆ

คุณศัพท์ : som24 pen21 khon42 khii21 haaj31 naam31 baw33
ʔaap21

= ล้มเป็นคนไม่เคยมั่ว

[kheŋ44 paan21 kwɔŋ21 pheən42] = คนที่หน้าตบึงมาก ๆ (kheŋ44 = ตึง,
kwɔŋ21 = กลอง, pheən42 = เพล) - ลึงของ

คุณศัพท์ : suʔ21 nii42 naa21 kheŋ44 paan21 kwɔŋ21 pheən42
= สนิหน้าตาตบึงมาก

[kheŋ24 paan21 huua24 phii24] = แข็งมาก (huua24 phii24 = หัวผี) - ความ
เชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน

กริยาอาการ : khaʔ21 nom24 paŋ21 kheŋ24 paan24 huua21 phii24
= ขนบ้งแข็งมาก

[kheŋ24 paan21 huua24 maa24] = แข็งมาก (kheŋ24 = แข็ง, huua24 maa24
= หัวหมา) - สัตว์

กริยาอาการ : maak24 sii24 daa21 nuuj33 nii31 kheŋ24 paan21
huua24 maa24 looj42
= ฝรั่งลูกนี้แข็งมาก

[kheŋ24 paan21 huua24 liŋ42] = แข็งมาก (huua24 liŋ42 = หัวลิง) - สัตว์

กริยาอาการ : khaʔ21 nom24 khek44 sin31 nii42 kheŋ24 paan21
huua24 liŋ42
= ขนบเค็กฮั่นนี้แข็งมาก

[kheŋ24 khii21 khaŋ33] = แข็งมาก, แข็งกระด้าง คนแข็งฮี้ครั้งก็คือ คนที่แข็งกระด้าง
ไม่ยอมเออออห่อหมกกับใครง่าย ๆ, หัวแข็ง (khaŋ33 ครั้ง) - สัตว์

กริยาอาการ : caw31 kheŋ24 khii21 khaŋ33 phoot31
= คุณหัวแข็งเกินไป

กริบาลักรรรม : caw31 jaa44 kheng24 khii21 khag33 kap44 caw31
naaj42 laaj24 dœə42

= ฤดูอย่างหัวแข็งกับเจ้านายนักซี

ฤดูหัวทิ่ม : tɔt44 pen21 khon42 kheng24 khii21 khag33

= ยศเป็นคนหัวแข็ง

[kheng24 khii42 huua24 phii24 loon21] = แข็งมาก (huua24 = หัว, phii24 = ผิ, loon21 = เกลี้ยง) - ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน

กริยาอกรรม : khaʔ21 nom24 ʔii44 tɔt24 kheng24 khii42
huua24 phii24 loon21

= ขนมะอะไรแข็งจังเลย

[kheɛ21 liia24 noong24] = คนที่ส่งล่อนอบรมยาก (kheɛ21 = กระจ๊ะ, liia24 เหลือ, noong24 = หนองน้ำ) - สัตว์

นาม : khaʔ21 noong21 pen21 kheɛ21 liia24 noong24

= กระจ๊ะเป็นคนที่ส่งล่อนอบรมยาก

[kheɛ44 khii21 lep33] = เพียงเล็กน้อย, เพียงนิดเดียว (kheɛ44 = แค, เพียง, khii21 lep33 = ชีเสียบ)

กริยาวิเศษณ์ : toong31 haj21 khaʔ21 nom24 noong31 kheɛ44 khii21
lep33

= โต้งให้ขนมน้องเพียงนิดเดียว

[kheɛ44 huu42 dang21] = โกล้มาก (kheɛ44 = แค, huu42 dang21 = รุจผูก)

- มนุษย์

กริยาวิเศษณ์ : khooong24 juu44 kheɛ44 huu42 dang21 tɔt42 boong33
hen24 ʔik21

= ของอยู่ไกล ๆ ยังไม่เห็นอีก

[khɪt44 nam42] = เป็นห่วง (khɪt44 = คิด, nam42 = ตาม)

กริยาอาการ : luuk31 siʔ21 boɔ33 haj21 mee33 khɪt44 nam42

daj31 caŋ44 daj24

= ลูกจะไม่ให้แม่เป็นห่วงได้อย่างไร

กริยาอาการ : mee33 khɪt44 nam42 luuk31 laaj42 laaj24

= แม่เป็นห่วงลูกมาก ๆ

[khɪn21] = โกรธ, โมโห (khɪn21 = ชื่น)

กริยาอาการ : phoɔ33 khɪn21 leeɯ31 jaa44 paj21 kaj31 dɔɔ42

= พ่อโมโหแล้ว อย่าไปโกธนะ

[khɪn21 naa21 paan21 cek44 fan24] = โลกไม่มีที่สิ้นสุด, ทำหรือพูดไปเรื่อย ๆ

ไม่รู้สักพอ, ขึ้นราคาไปไม่หยุด (khɪn21 naa21 = ขึ้นราคาไปเรื่อย ๆ, cek44 = เล็ก,

fan24 = ฝืน) - พรรณานุกรม

กริยาอาการ : thaw21 kee33 khɪn21 naa21 paan21 cek44 fan24

lɔɔj42

= ถ้าแก้ขึ้นราคาไม่หยุด

กริยาวิเศษณ์ : thaw21 kee33 khaaj24 khooŋ24 khɪn21 naa21 paan21

cek44 fan24

= ถ้าแก้ขายของขึ้นราคาไม่หยุด

[khɪi42 kan21 sam44 leek31 sip24 ʔet24] = เหมือนกันมาก (leek31 sip24

ʔet24 = เลขสิบเอ็ด) - ศำนวนและมาตรา

กริยาอาการ : sooŋ24 khon42 nan31 khɪi42 kan21 sam44 leek31

sip24 ʔet24 lɔɔj42

= ล่องคนนั้นเหมือนกันมากเลย

[khat24 phaa42 khaw21] = ไม่ยอมกินข้าวเพราะโกรธ (khat24 = ชัด,
phaa42 khaw21 = ส้ารับข้าว) - อาหารการกิน

กริยากรรม : caw31 bow44 kin21 ka?21 jaa33 khat24 paa42
khaw21
= คุณไม่กินก็อย่ามานั่งขวางในวงเพราะโกรธซี

[khan42 khew21] = หมั่นไส้ (khan42 = คั้น, khew21 = หิน) - มนุษย์

กริยากรรม : weew24 hen24 dek24 nowj31 leew31 khan42 khew21
= แห้วเห็นเด็กแล้วหมั่นไส้

กริยาลักรรรม : weew24 khan24 khew21 nut31
= แห้วหมั่นไส้บูย

[khang24 khoo21] = มีสับลมคมใน (khang24 = ชัง, khoo21 = ช้อ, ปล้องไม้ไผ่) - พืช

คุณศัพท์ : nowj21 pen21 khon42 khang24 khoo21
= หน้อยเป็นคนมีสับลมคมใน

กริยาลักรรรม : caw42 jaa33 khang24 khoo21 kap44 khøj21 doo42
= คุณอย่าสับลมคมในกับฉันนะ

[khaa21] = เขียนตี (khaa21 = ชำ) -

กริยาลักรรรม : phoo33 si?21 khaa21 caw31 doo42 waw31 khaak31
laaj24
= พ่อจะตีเรอนะ บอกไม่เชื่อนะ

[khaa21 ka?21 taaj21 khaaj24 ka?21 daj31] = แสดงถึงการสำนต่อความผิด
จะไม่มีการต่อสู้อุบัติหรืออุทธรณ์ใดทั้งสิ้น (หมอบราบคาบแก้ว)

กริยากรรม : tam33 luuat21 cap24 phom24 daj31 leew31 si?21
khaa21 ka?21 taaj21 khaaj24 ka?21 daj31
= ตำรวจจับผมได้แล้ว จะทำยังไงผมก็ยอม

[khaa24 hiiaw42 khii42 ton31 kuuaj31] = ขาเรียวล้วย (khaa24 hiiaw42
= ขาเรียว, ton31 kuuaj31 = ตันกล้วย) - พืช

กริยาอาการ : mɛɛ33 ʔiŋ42 khon42 nan31 khaa24 hiiaw42 khii42
ton31 kuuaj31

= ผู้หญิงคนนั้นขาเรียวสง

คุณศัพท์ : mɛɛ33 ʔiŋ42 khaa24 hiiaw42 khii42 ton31 kuuaj31
nan31 pen21 feɛn42 som24 sak24

= ผู้หญิงขาเรียวนั้นเป็นแฟนลุ่มศักดิ์

[khaa31 kam33 pan31] = ชายแรงงานแลกเงิน (khaa31 = ค้า, kam33 pan31 =
กำปั่น) - มนุษย์

กริยาอาการ : deet21 khaa31 kam33 pan31 juu44 saa42 ʔuʔ24

= เตชายาแรงงานอยู่เช่า

คุณศัพท์ : khon42 khaa31 kam33 pan31 beep21 haw42 tɔɔŋ31
thon42 lam42 baak21 ʔaw21

= คนชายแรงงานอย่างเราต้องทนลำบากเอา

[khaa31 kau21 dam21 kaa21 dɔɔn33] = ไปค้าขาย หางานทำ (kaa21 = ค้าขาย,
dam21 = ต้า, dɔɔn33 = ชาว)

กริยาวิเศษณ์ : muu33 caw31 siʔ21 paj21 khaa31 kaa21 dam21
kaa21 dɔɔn33 thaaŋ42 daj24

= พวกเขาจะไปค้าขายที่ไหนกัน

[khaat21 sop24 khaat21 paak21] = 1. ไม่พอกิน 2. กินไม่หยุดปาก กินตลอด
เวลา (khaat21 = ขาด, sop24 = ริมฝีปาก)

ความหมาย 1.

กริยาวิเศษณ์ : pii21 nii31 het33 ʔiʔ44 ʔiŋ21 kaʔ21 khaat21 sop24
khaat21 paak21

= อดิทำอะไรก็ไม่พอกิน

ความหมาย 2.

กริยาวิเศษณ์ : luuk31 kin21 bɔɔ33 khaat21 sop24 khaat21
paak21 loɔj42
 = ลูกกินไม่หยุดเลย

[khaaw24 khi+42 { กัuuak21
กัuuak21 kuuaj31 }] (khaaw24 = ชาว, กัuuak21 = หยวก)

- พย

กริยากรรม : khon42 ?ii33 กัาง24 khaaw24 khi+42 กัuuak21 the?21
 = คนอะไรยาวเหมือนหยวกเลย

[khun24 ka?21 caa33] = คนไม่รู้จริง, ไม่เป็นจริง, ไม่เอาการเอางาน, คนดีแต่พูด
 แต่ทำอะไรไม่เป็น (khun24 = ขุน, ka?21 caa33 = ครั้งลู่ครั้งตบ, ครั้งอ่อนครั้งแก่)

- วรรณกรรม

นาม : ma?21 haa24 bun21 pen21 khun24 ka?21 caa33
 = มหาบุญเป็นคนดีแต่พูด ทำอะไรไม่เป็นหรอก

[khuj42 saaw24 sam44 phaak31 nang24] = สิบสี่วเก้ง (phaak31 nang24 =
 พากย์หนัง) - อาฮิพ

กริยากรรม : ?aaj31 sii24 khuj42 saaw24 sam44 phaak31 nang24
 = พี่สี่สิบสี่วเก้ง

[khuu 24 lag42 khang24 khoo21] = การขัดโดยการมีแรงอ่อน, ไม่ทำตามเพราะพยค
 (khuu 24 lag42 เป็นล้นขยายเสริมไม่มีความหมาย, khang24 = ชั่ง, khoo21 = ย้อ) - พย

กริยากรรม : กวอว31 jaa 44 khuu 24 lag42 khang24 khoo21 laaj 24
 = น้องอ่ำทำแรงอ่อนน้กเลย

กริยากรรม : nit 44 khuu 24 lag42 khang24 khoo21 ?aaj 31 dii 31
dii 24
 = นิตชอบมีแรงอ่อนกับพี่เล่มอ

คุณศัพท์ : luŋ31 pen21 khon42 khuu24 laŋ42 khan24 khoo21
 = รั้งเป็นคนมีพยศมาก

[khop24 khew21. ŋum31 kon31] = ตั้งใจทำงานอย่างมานะพยายาม, อย่างเอาจริง
 เอาส่ง (khop24 = กัด, ŋum31 = ยมิบ, kon31 = กัน) - มนุษย์

กริยาวิเศษณ์ : tuj31 het33 ŋaan42 beep21 khop24 khew21 ŋum31
kon31
 = ตูยทำงานอย่างเอาจริงเอาส่ง

[khom24 paan21 nɔŋ21] = ขมมาก (khom24 = ขม, nɔŋ21 = ยางไม้มีรสขมมาก)
 - พืช

กริยาอาการ : jaa21 nii31 khom24 paan21 nɔŋ21 loej42
 = ขาหนีขมมากเลย

[khon42 dip24] = คนไม่ได้บวชเรียน (khon42 = คน, dip24 = ดิบ) - การบวช

นาม : hooj21 pen21 khon42 dip24
 = ห้อยเป็นคนไม่ได้บวชเรียน

[khon42 daaj21] = คนไม่ได้บวชเรียน (daaj21 = เปล่า ๆ) - การบวช

นาม : mii42 pen21 khon42 daaj21 phoo33 mee33 haj21
buuat21 koʔ21 boo33 kooŋ42 buuat21
 = มีเป็นคนไม่บวชเรียน พ่อแม่บอกให้บวชก็ไม่ยอมบวช

[khoo42 too33 ʔeek21] = ถู้นโดยส้าง, ไปตัดตลอดอย่างรวดเร็วเดินทางไกลไม่ต้อง
 ไข่วัวสำรอง เป็นต้น (too33 = ต่อ, ʔeek21 = แอก) - สัตว์

กริยาวิเศษณ์ : khaw24 het33 wiiak31 khoo42 too33 ʔeek21 thuk33
mii31
 = เขาทำงานหนักโดยไม่มันทุกรวันเลย

[khoo42 diiaw21 kan21] = ใจตรงกัน, รสนิยมตรงกัน (khoo42 = คอ, diiaw21 kan21 = เดี่ยวกัน)

กริยาอาการ : haw42 khoo42 diiaw21 kan21 khuj42 kan21 huu31
liang31

= เรารสนิยมตรงกัน คู่กันรู้เรื่อง

คุณศัพท์ : khon42 khoo42 diiaw21 kan21 waw31 liang24 ka?21
huu31 liiang31 kan21

= คนใจตรงกันพูดอะไรก็รู้เรื่องกัน

[khoo21 thooj31 khoo21 saj21] = 1. เทกระเป๋ 2. สิ่งรักมาก ๆ หรือลูกคน
สุดท้าย (khoo21 = ยอด, thooj31 = ท้อง, saj21 = ไล่) - มนุษย์

ความหมาย 1.

กริยาอาการ : gen42 thii33 haj21 paj21 mee33 khoo21 thooj31
khoo21 saj21 maa42 haj21 luuk31 loej42 dee24

= เงินที่ให้ไปแม่เทกระเป๋ให้ลูกเล่นนะ

ความหมาย 2.

คุณศัพท์ : thii24 pen21 luuk31 khoo21 thooj31 khoo21 saj21
khooj24 mee33

= ดีเป็นลูกคนสุดท้ายของแม่

[khooj24 kaw44] = ส้มปัด, มรดก

นาม : tuu31 nii31 pen21 khooj24 kaw44 mee33 haj21 maa42

= ู๊นี่เป็นมรดกที่แม่ให้มา

[b]

[bak21 sii24 dœ24] = บุคคลที่ทำอะไรต่อคำ, เก่งก้าง, นำชัน (bak21 sii24 = นายสี, dœ24 = ต่อ)

นาม : ?aaɟ31 bun21 miɪ42 pen21 bak21 sii24 dœ24

= พี่ผู้มีเป็นคนที่ทำอะไรต่อคำนำชัน

กริยาอาการ : caw31 jaa44 bak21 sii24 dœ24 laaɟ24

= คุณอย่าทำอะไรต่อคำนัก

[bak21 laa42 ?im33 baŋ31 khaw21 laam24] = เบื่อมาก (bak21 laa42 = นายลา, ?im33 = อิ่ม, baŋ31 khaw21 laam24 = ระบายข้าวหลาม) - วรรณกรรม

กริยาวิเศษณ์ : khwɟ21 biɪa33 caw31 paan21 bak21 laa42 ?im33

baŋ31 khaw21 laam24

= สิ้นเบื่อสุดมากเลย

[baw21 caŋ44 bak21 nun44] = ไม่มีน้ำหนัก, เบามาก (baw21 = เบาท, bak21 nun44 = นุ่น) - พืช

กริยาอาการ : kwɟ44 niɪ31 baw21 caŋ44 bak21 nun44

= กล่องนี้เบามาก

[baa24 faa31 bœw33 juu33] = ห้ามแล้วไม่ฟัง (baa24 = ห้ามไว้) - ดินฟ้าอากาศ

กริยาอาการ : phœw33 haw42 thaa21 daɟ31 khiiat31 leew31

baa24 faa31 bœw33 juu33 loɟ42 la?21

= พ่อเราถ้าได้โกรธละก็ ห้ามไม่ฟังเลยละ

[baa31 miɪt31 thee24] = บุคคลที่เดิมเป็นพระแล้วสึกออกมาเป็นฆราวาสและขณะที่ยังออกมาเป็นฆราวาสใหม่ ๆ ก็เที่ยวประพฤติเยี่ยงฆราวาสทั้งหลาย (โดยเฉพาะกับผู้หญิง) จนคนทั้งหลายเห็นว่าอยากสึกออกมาประพฤติเช่นนั้นเต็มแก่แล้ว (baa31 = บ้า, miɪt31 = มีด, thee24 = โทณ) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

คุณศัพท์ : mit44 pen21 khon42 baa31 miit31 thee24

= มิตรเป็นคนที่เพิ่งสึกแล้วเที่ยวจับผู้หญิงเหมือนไม่เคยเป็นมาก่อน

[baan31 teek21 seek21 khaat21] = บุ่งเหยิง, ได้รับความเดือดร้อนจากสิ่งที่บังเกิดขึ้นคนต้องพลัดพรากจากบ้านเมืองและญาติมิตรของตน (baan31 teek21 = บ้านแตก, seek21 = ลำแพน, khaat21 = ขาด) - สิ่งของ

กริยากรรม : sum42 kha?21 meen24 baan31 teek21 seek21 khaat21
maa42 miang42 thaj42

= พวกเขมรหนีภัยมาเมืองไทย

[bun21 ka?21 thin24 len44] = ทำอะไรเร็ว ๆ ไม่ได้เตรียมตัว (bun21 = บุญ, ka?21 thin24 = กฐิน, len44 = รุ่ง) - การทำบุญ

กริยากรรม : het33 ?i?44 khang24 faaw31 paan21 bun21 ka?21
thin24 len44 loej42

= ทำอะไรรีบร้อนไม่ได้เตรียมตัวเลย

[bwa33 phwa42 baat21] = คนปัญญาอ่อน, ไม่เต็มบาท (baat21 = บาท) - จำนวนและมาตรา

กริยาวิเศษณ์ : dek24 nowj31 khon42 nii31 baa31 bwa33 phwa42
baat21

= เด็กคนนี้ลืมนิด

คุณศัพท์ : deeng21 pen21 khon42 bwa33 phwa42 baat21

= แต่งเป็นคนลืมนิด

[bwa33 phwa42 kon31 ?un33] = รีบร้อน (kon31 = กัน, ?un33 = จุ่ม) - มนุษย์

กริยาวิเศษณ์ : maa42 bwa33 phwa42 kon31 ?un33 si?21 paj21
leew31

= มาเคี้ยวเดียว จะรีบไปไหน

[b๖๖33 ph๖๖42 som21 paak21] = ของมีน้อยไม่พอกิน

กริยาอาการ : tam21 som21 th๖๖24 diiaw21 b๖๖33 ph๖๖42 som21
paak21 d๖๖k21

= ส้มตำถุงเดียวไม่พอกินหรอก

กริยาอาการ : kha?21 nom24 th๖๖33 nii31 b๖๖33 ph๖๖42 som21
paak21 haw42 d๖๖k21

= ขนมนแค่นี้ไม่พอให้เรากินหรอก

[b๖๖33 pen21 lee๖๖42 pen21 kaaaj42] = ไม่ทำหน้าก็แม่บ้านที่ดี (lee๖๖42 = เป็น,
 kaaaj42 = ลาย)

กริยาอาการ : mee33 kii๖๖42 kaa๖๖24 b๖๖33 pen21 lee๖๖42 pen21
kaaaj42 lee๖๖42

= ผู้หญิงอะไรไม่ทำหน้าก็ แม่บ้านที่ดีเลย

[b๖๖ huu31 b๖๖๖33 ก๖๖๖42] = ไปแล้วไม่รู้สึกกลับบ้านของ (b๖๖๖33 = ที่,
 ก๖๖๖42 = นอน)

คุณศัพท์ : tum31 pen21 kh๖๖42 b๖๖33 huu31 b๖๖๖33 ก๖๖๖42

= ตุ่มเป็นคนไม่ชอบกลับบ้าน

[b๖๖k21 b๖๖33 ก๖๖๖42 s๖๖๖24 b๖๖33 daj31] = สิ่งล่อนยาก, อบรมยาก

กริยาอาการ : luuk31 b๖๖k21 b๖๖33 ก๖๖๖42 s๖๖๖24 b๖๖33 daj31
 mee33 b๖๖33 hak44 lee๖๖31

= ลูกสิ่งล่อนยาก แม่ไม่รักแล้ว

[b๖๖๖33 phii24 b๖๖44 th๖๖๖33 kh๖๖42 b๖๖33 thiiaw42] = ที่ห่างไกลจากผู้คน
 (b๖๖๖33 = สถานที่, phii24 = ผ, th๖๖๖33 = ท้อง, thiiaw42 = ไป)

นาม : baan31 caw31 pen21 b๖๖๖33 phii24 b๖๖33 th๖๖๖33
kh๖๖42 b๖๖33 thiiaw42

= บ้านคุณเป็นที่ห่างไกลจากผู้คน

[bɔɔn44 din21 dam21 naam31 sum44] = ที่ที่อุดมสมบูรณ์ (sum44 = ชุ่ม)

นาม : mɔŋ21 nii31 bɔɔn44 din21 dam21 naam31 sum44 dee24

= ที่ตรงนี้เป็นที่ที่อุดมสมบูรณ์นะ

[bɔɔŋ31 tɨ̃n31] = คนไม่ฉลาด, คนโง่ (bɔɔŋ31 = กระบอกไม้ไผ่, tɨ̃n31

= ตีน) - ฝย

กริยากรรม : caɯ31 jaa44 bɔɔŋ31 tɨ̃n31 laaj24

= คุณอย่าโง่เง่าเลย

คุณศัพท์ : deɛŋ21 pen21 khon42 bɔɔŋ31 tɨ̃n31

= แต่งเป็นคนโง่

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[d]

[dɨk24 naj42] = น้าฝั่งไหลลึก (dɨk24 = อดทน, naj42 = ใน)

คุณศัพท์ : tooŋ31 pəŋ21 khon42 dɨk24 naj42

= โต้ง เป็นคนน้าฝั่งไหลลึก

กริยาอาการ : tooŋ31 dɨk24 naj42 dee24

= โต้งน้าฝั่งไหลลึกนะ

[dam21 paan21 tɔw21 kaŋ21 haj33] = ตำมาก (ตำเหมือนตตะโก)

(dam21 = ตำ, tɔw21 = ตอ, kaŋ21 haj33 = กลางไร่) - พืช

กริยาอาการ : luuk31 khɔwŋ24 kɔw31 dam21 paan21 tɔw21 kaŋ21haj33

= ลูกของก้อยตำมาก

[dam21 paan21 khii21 min33 mɔw21] = ตำมาก (khi21 min33 mɔw21 = สัตว์

ที่ติดอยู่กับหม้อ) - สิ่งของ

กริยาอาการ : dek24 nɔw31 phu42 nii31 dam21 paan21 khii21min33 mɔw21

= เด็กคนนี้ผิวตำมาก

[daj31 kin21 taw33 liim42 maa24] = สัมผัสพระคุณของผู้ที่เคยอุปการะตนมาก่อน

(taw33 = เต้า) - อาหารการกิน

กริยาอาการ : nɔŋ42 daj31 kin21 taw33 liim42 maa24 looj42 nɔʔ44

= นงค้ได้ค้แล้วสัมผัสพระคุณตนเลยนะ

[f]

[faa31 phaa33 leeŋ31] = ใต้รับโทงโดยไม่คาดคิด (faa31 = ฟ้า, phaa33 = ผ่า, leeŋ31 = แล้ง) - ดินฟ้าอากาศ

กริยาอาการ : phoo33 tii21 nuu24 sam44 faa33 phaa33 leeŋ31
looj42

= พ้อตีหูโดยที่หูไม่รู้ตัวมาก่อน

[faaw31 paan21 nam42 kuuaj42] = รีบร้อนมาก (faaw31 = รีบ, kuuaj42 = ควาย) - อาชีพ

กริยาวิเศษณ์ : paj21 saj24 faaw31 paan21 nam42 kuuaj42 thee31

= ไปไหน รีบร้อนจริง

[faaw31 paan21 noon42 nam42 noon31 miia42] = รีบร้อนมาก, รีบเร่งมาก
- ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาวิเศษณ์ : caw31 siʔ21 paj21 saj24 khii42 faaw31 paan21
noon42 nam42 noon31 miia42 thee31

= คุณจะไปไหน รีบร้อนจริง

[fon24 tok24 faa31 bwa33 hooŋ31] = เรื่องที่ไม่น่าเกิดได้เกิดขึ้น (fon24 = ผน, tok24 = ตก, hooŋ31 = ร้อง) - ดินฟ้าอากาศ

กริยาอาการ : liaŋ33 nii31 paan21 fon24 tok24 faa31 bwa33
hooŋ31

= เรื่องนี้ไม่น่าเกิดมันก็เกิดเป็นเรื่องขึ้นมา

[s]

[siin31 paj21 paa21 maa42] = แลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน ตรงกับสำนวนใน
ภาษาไทยกรุงเทพฯ ว่า "หมุนไปกลับมา" (siin31 = เหนือ)

กริยาวิเศษณ์ : thaa21 caw31 jaak21 daj31 khooŋ24 kaʔ21

ʔaw21 ŋen42 maa42 leek31 beep31 siin31 paj21
paa21 maa42

= ถ้าคุณอยากได้ของก็ต้องเอาเงินมาแลกเปลี่ยน

[see24 naa42 maak21 khii21 kaa21] = ข้าราชการ, เล่นาบตี คนที่ประจบสอพลอ
เพื่อเอาแต่ความดีความชอบ แต่ขาดความกล้าหาญและความคิด ขาดเหตุผลและวิจารณ์
(see24 naa42 = เล่นาบตี, maak21 khii21 kaa21 = ผลไม้ชนิดหนึ่ง) - พรรณกรรม

คุณศัพท์ : phii33 nok44 pen21 see24 naa42 maak21 khii21
kaa21

= ฝึกเป็นคนประจบสอพลอ

[seej24 paan21 khew21 thaang42 theŋ42] = อยู่เฉยไม่ทำงานอะไร (seej24
เฉย, khew21 thaang42 theŋ42 = หนีบ) - มนุษย์

กริยากรรม : juu44 baan31 tɔwŋ31 het33 ŋaan42 siʔ21 seej24
paan21 khew21 thaang42 theŋ42 bɔw33 daj31 dee24

= อยู่บ้านต้องทำงานช่วยกัน จะอยู่เฉยไม่ทำงานอะไรไม่ได้

[saʔ21 maj24 phaʔ33 caw31 haw24] = นานมาแล้ว (saʔ21 maj24 = สัมกับ
phaʔ33 caw31 haw24 = พระเจ้าเหา) - ประวัติศาสตร์

บอกเวลา : liang33 nii31 khaw24 huu31 taŋ21 tee33 saʔ21
maj24 phaʔ33 caw31 haw24 leew31

= เรื่องนี้เขารู้ตั้งนานแล้วละ

[saag31 liia24 khoo24] = ต้อรึนจนล่อนไม้โต (saag31 = ย่าง, liia24 = เหลือ,
khoo24 = ตะขอ) - สัตว์

กริยาอาการ : maa42 noot31 saag31 liia24 khoo24 ?i?44 lii24

= มาโนยต้อรึนจนล่อนไม้โตจริง ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[h]

[het33 khi42 luuk31 khəoj24 maj44] = คนที่เหมือนอายุเกินกว่าเหตุ ทำทาง
 เก๋ ๆ กึ่ง ๆ (het33 = ทำ, luuk31 khəoj24 = ลูกเขย, maj44 = ใหม่)
 - การแต่งงาน

กริยากรรม : nang44 kəon44 jaa33 het33 khi42 luuk31 khəoj24
maj44 laaj24

= นั่งลงก่อน อย่าทำเหมือนอายุเกินเหตุสักเล่ม๊ะ

[het 33 bing31 ting21 khi42 mow21 nong21 bow33 saang24] = ทำหน้าบึ้งตึง
 มาก (bing31 ting21 = บึ้งตึง, mow21 nong21 = หมอฝรั่ง, saang24 = ล้าง) - สิ่งของ

กริยากรรม : kəon31 paj21 khiat31 phaj24 maa24 het33 bing31
ting21 khi42 mow21 nong21 bow33 saang24 thee21

= น่องไปโกรธใครมา ทำหน้าบึ้งตึงเชียว

[het33 nang24 paan21 ?en21 bow33 tom31] = ทำอะไรผิดพลาด, เชื่องช้า
 (kang24 = อะไร, ?en21 = เ็น) - อาหารการกิน

กริยากรรม : ?i33 nang42 het33 kang24 paan21 ?en21 bow33
tom31 thee21

= เรอทำอะไรผิดพลาดจังเลย

คุณศัพท์ : khon42 het33 kang24 paan21 ?en21 bow33 tom31
 beep21 ni31 khəj21 bow44 mak33

= คนผิดพลาดแบบนี่สันไม่ชอบ

[het33 wiiak31 sam44 khon42 puuaj33] = ทำงานไม่เต็มที่ มักหลบ ๆ เสี่ยง ๆ
 สำนวนนี้มักใช้คู่กับ กินข้าวปานขกมวย (het33 wiiak31 = ทำงาน, puuaj33 =
 ป่วย) - มนุษย์

กริยากรรม : luuk31 het33 wiiak31 sam44 khon42 puuaj33
 = ลูกทำงานไม่เต็มที่ ชอบหลบเลี่ยงงาน

[hak24 hεεη42] = ฝึกกำลังในการทำงาน, บังคับให้ทำ

กริยากรรม : phoo33 hak24 hεεη42 beep21 nii33 diiaw24
 boo44 sam31 baaj21 dook 21
 = พ่อฝึกกำลังทำงานแบบนี้เดี่ยวไม่ลำบาก

คุณศัพท์ : gaan42 hak24 hεεη42 beep21 nii31 haw42 boo44
 jaak21 het44
 = งานที่บังคับให้ทำอย่างนี้ เราไม่ชอบทำเลย

[haa24 paa21 saj44 bun21] = การทำเมื่อจวนตัว, เอาตัวรอดไปเฉพาะเรื่อง

(ตัวข้าวสารกรอกหม้อ) (haa24 = หา, paa21 = ปลา, bun21 = บุญ) - การทำบุญ

กริยากรรม : luuk31 haa24 paa21 saj44 bun21 beep21 nii31
 thuk33 mɨɨ31 boo33
 = ลูกทำอะไรจวนตัวแบบนี้ทุกครั้งหรือ

[haa24 kin21 khɨɨ42 tun33] = หากินไปโดยไม่เลือกงาน - สัตว์

กริยากรรม : phoo33 haw42 haa24 kin21 khɨɨ42 tun33 loej42
 = พ่อเราหากินไปโดยไม่เลือกงานเลย

[haap21 kaʔ21 doon21 khoo42 kaʔ21 diiaw21] = ระหกระเหิน ตกระกำลำบาก

(haap21 = ทาบ, kaʔ21 doon21 = กระตอน, khoo42 = คอน, kaʔ21
 diiaw21 = ส่วนขยายเสริมไร้ความหมาย)

กริยากรรม : haw42 toon31 haap21 kaʔ21 doon21 khoo42 kaʔ21
 diiaw21 paj21 liiaj31 liiaj31
 = เราต้องระหกระเหินไปเรื่อย ๆ

[haak31 ham42] = ตายสนิท (haak31 = อาเซียน, ham42 = ไร่ข้าว)

กริยากรรม : maa24 กว๑j31 too21 nii31 haak31 ham42 lɛɛw31
= หนาน้อยตัวนี้ตายสนิทแล้ว

[haam24 phii24 tok24 paa44 saa31] = การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปแล้วจะยับยั้ง
ไม่ได้ต้องทำต่อไปเพราะอาจจะเสียผลประโยชน์, ปลอ่ยเลขตามเลข, (haam24 = หาม,
paa44 saa31 = ป่าช้า) - การตาย

กริยากรรม : kh๑j21 lap44 naan42 nii31 maa42 lɛɛw31 kaʔ21
t๑j31 haam24 phii24 tok24 paa44 saa31 t๑๑33
paj21
= ฉันทรงงานนี้มาแล้ว ก็ต้องทำให้เสร็จ

[haan๑21 th๑๑๑31 saj44 khaj44 lɛɛn42] = หวังในสิ่งที่เงินไปไม่ได้หรือ
เงินไปได้ยาก (haan๑21 = จ้าง, th๑๑๑31 = ท้อง, khaj44 = ไม้
lɛɛn42 = ตะกวด) - สัตว์

กริยากรรม : thaa21 mak44 luuk31 saaw24 baan31 nii31
kaʔ21 haan๑21 th๑๑๑31 saj44 khaj44 lɛɛn42
paj21 k๑๑๓3
= ถ้าชอบลูกสาวบ้านนี้ ก็เท่ากับรับที่เงินไปได้ยาก

[haan๑21 lɛɛw31 b๑๑๓3 juu33] = หยุคไม่ได้, คนที่คิดอะไรแล้วต้องทำ หยุคไม่ได้
(haan๑21 = จ้าง, ถึง, lɛɛw31 = แล้ว, b๑๑๓3 juu33 = ไม้อยู่)

กริยากรรม : kam21 nan42 kii21 kit21 กิ๑๓3 kaʔ21 haan๑21
lɛɛw31 b๑๑๓3 juu33
= กำนันก็คิดอะไรละก็หยุคไม่ได้เลย ต้องทำตามที่คิด

[haaj24 theew24] = คนสุดท้าย ไม่สำคัญ (haaj24 = ห้าง, theew24 = แถว) - สัตว์

คุณศัพท์ : haw42 man42 phuuak31 haaj24 theew24 phon44
= บัว44 หิน24 ภูเขา42 สาม24 ขัน42 ดอ๖ก21

[haaj31 paan21 siia24] = บุคคลที่ไม่ดีโมหจริตหวังแต่จะทำลายผู้อื่น

(haaj31 = ุร้าย) - สัตว์

กริยาอาการ : phow33 naj44 bun21 haaj31 paan21 siia24
= คุงตาบุญุร้ายมาก ใครเข้าใกล้ไม่ได้เลย

[huu24 hak24] = หูตึง หู24 = หู, nak24 = หมัก) - มนุษย์

กริยาอาการ : phow33 naj44 sii24 huu24 nak24
= คุงหูตึง

คุณศัพท์ : phow33 naj44 sii24 pen21 khon42 huu24 nak24
คุงหูเป็นคนหูตึง

[huu24 naa24 taa21 he?44] = ไม่รู้เรื่อง, ไม่ทันเหตุการณ์, ล้าสมัย

(he?44 = เลอะเทอะ)

กริยาอาการ : caw31 nii21 huu24 naa24 taa21 he?44 now33
= คุงไม่ทันเหตุการณ์เลยนะ

คุณศัพท์ : lup42 san24 pen21 khon42 huu24 naa21 taa21
he?44
= คุงล้าเป็นคนล้าสมัย

[huu31 phow42 pen21 ka?21 caa44] = รั้ง ๆ ปลา ๆ รั้งไม่จริง

(huu31 = รั้ง, ka?21 caa44 = ครึ่ง ๆ กลาง ๆ)

กริยาอาการ : phow33 tij44 man21 huu31 phow42 pen21 ka?21 caa44
nan21 la?21
= ตา๖งหันรั้งอง ๆ ปลา ๆ เท่านั้นละ

กริยาอาการ : phoo33 naj44 man21 hoo31 phoo42 pen21 ka?21
caa44 nan21 la?21

= ตาเห็นรูปของ ๆ ปลา ๆ เท่าเห็นละ

[hon42 khii42 fii24 si?21 teek21] = ร้อนรนมาก (hon42 = ร้อนรน,
 fii24 = ฝ) - มนุษย์

กริยาอาการ : caw31 khii42 hon42 khii42 fii24 .si?21 teek21
 the21

= คุณทำไมร้อนรนจัง

[hon42 khii42 maa24 baa31] = ทำทางร้อนรนไม่เป็นลูช (hon42 = ร้อนรน,
 กระวนกระวาย, maa24 baa31 = หมาบ้า) - สัตว์

กริยาอาการ : saj42 hon42 khii42 maa24 baa31 loo42

= ยัยทำทางร้อนรนจังเลย

กริยาวิเศษณ์ : deen21 naa33 hon42 khii42 maa24 baa31

= แสดงเตือนด้วยทำทางร้อนรนไม่เป็นลูช

[hoom42 |ee42 hoom42 kham33] = ถึงเวลาค่ำ (hoom42 = มารวมกัน,
 |ee42 = เวลาเย็น)

กริยาอาการ : luuk31 haw42 kuu33 si?21 maa42 baan31 ka?21

hoom42 |ee42 hoom42 kham33 phuun31 la?21

= บ้านเราร้อนมาก

[hoo31 paan21 diian21 haa21] = ร้อนมาก (hoo31 = ร้อน,
 diian21 haa21 = เดือนห้า) - ดิมฟ้าอากาศ

กริยาอาการ : baan31 haw42 hoo31 paan21 diian21 haa21

= บ้านเราร้อนมาก

[ม]

[mit33 paan21 keew21 taaj21] = เจียบกริบ (mit33 = เจียบ, keew21 = คนช้วน, taaj21 = ตาย) - ต่างชาติ

กริยากรรม : muu44 haw42 paj21 saj24 mit33 paan21 keew21 taaj21
= พวกเราไปโทษทั้งหมด เจียบกริบเฮียว

[mit33 paan21 hooj24 khaj21] = เจียบกริบ (hooj24 = หอย, khaj21 = เป็นใบ้) - สัตว์

กริยากรรม : sii24 khii42 mit33 paan21 hooj24 khaj21 thee21
= คีรีท่าไมเจียบจริง

[mit33 paan21 juu33 naj42 phii24 paa33 saa31] = เจียบมาก (juu33 naj42 = อยู่ไหน, phii24 paa33 saa31 = บ่าข้า) - การตาย

กริยากรรม : baan31 nii31 khii42 mit33 paan21 juu33 naj42 phii24 paa33 saa31
= บ้านนี้เจียบมาก

[mit33 cii33 lii33 paan21 kut24 cii33 faŋ42 tham42] = เจียบมาก (cii33 lii33 เป็นกริยาวิเศษณ์ "เจียบ" = เจียบมาก, kut24 cii33 = แมลงชนิดหนึ่ง) - สัตว์

กริยากรรม : khon42 paj21 saj24 mœt24 mit33 cii33 lii33 paan21 kut24 cii33 faŋ42 tham42 lœj42
= คนไปโทษหมด เจียบส่ง

[mii42 tee44 kaŋ31] = ผอมมากจนเห็นกระดูก (kaŋ31 = ก้าง) - สัตว์

กริยากรรม : kooŋ31 mii42 tee44 kaŋ31 lœw31
= น่องผอมคนเห็นกระดูกแล้ว

[mee33 peeng31] = หญิงมีอายุซึ่งได้รับแจกย่องให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม (mee33 peeng31 = นางพญามด) - สัตว์

นาม : * mee33 peeng31 khooŋ24 muu44 haw42 maa42
leeŋ24

= หัวหน้าของพวกเรามาแล้ว

[mee33 caang31] = โสเภณี (mee33 แม่, caang31 จ้าง)

นาม : tim24 pen21 mee33 caang31

= ตีมเป็นโสเภณี

[mee33 haang31 khiia42] = แม่เฒ่า (mee33 haang31 = แม่ร้าง, khiia42 = เครือไม้)

นาม : sii24 pen42 mee33 haang31 khiia42 maa42
sooŋ24 pii21 leeŋ31

= คีรีเป็นแม่เฒ่ามา 2 ปีแล้ว

[mi+42 khin21] = โยคีตี (mi+42 = มือ, khin21 = ชัน)

กริยาอาการ : phoo33 mi+42 khin21 len21 phaj31 daj31 ŋon42
taŋ42 laaj24

= พ่อโยคีตีเล่นไพ่ได้เงินเยอะ

[mak33 cek44] = แอบรัก, ชอบในสิ่งที่ไม่อาจเอื้อมถึง (mak33 = ชอบ, cek44

คนจีน) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : deet21 mak33 luuk31 saav24 baan31 nan31 ka?21

sam44 mak33 cek44 nan21 la?21 boo33 mi+42

waaŋ24 daj31 kan21 dooŋk21

= เคยชอบลูกสาวบ้านนั้นก็ได้แต่แอบรักนั่นแหละ ไม่มีหวังได้แต่งงาน

กันหรอก

[man24] = ไม่มีผล (man24 = เป็นทงัน) - มนุษย์

นาม : kap24 khaw21 caw31 pen21 man24 ꨀεε24
= กับข้าวคุณไม่มีคนกินแน่

[maa24 haw44 saang31] = คนไม่เสียมตัวเหมือนหมาเห่าข้าง (saang31 = ข้าง) - สัตว์

นาม : luuk31 jaa44 pen21 maa24 haw44 saang31 dɔɔ42
= ลูกอย่าเป็นคนไม่เสียมตัวนะ

[mut33 huua24] = หลบ, ซ่อน (mut33 = ซุก, huua24 = หัว) - สัตว์

กริยาอาการ : dek24 ꨀวจ31 paj21 mut33 huua24 juu44 saj24
= เด็ก ๆ ไปหลบที่ไหนกัน

[mun44 paan21 te224 het24] = ละเอียดหรือเหลวมมาก (mun44 = ละเอียด,
te224 = เตะ, het24) - พืช

กริยาวิเศษณ์ : ton31 ꨀวจ42 phak24 mun44 paan21 te224 het24
= ต้นช่อบฝักละเอียดมาก

[mun44 paan21 cek33 khaaj24 luuat31] = บุ่งมาก (mun44 = บุ่ง,
luuat31 = ลวด) - อาชีพ

กริยาอาการ : liiang44 nii31 mun44 paan21 cek33 khaaj24
luuat31
= เรื่องนี้bungมาก

[mon21] = คีร์น, ฝาดิน (mon21 = ดุนเข้าไป) - มนุษย์

กริยาอาการ : phii33 sin24 mak33 mon21 kap24 mee33
= ฝาดินช่อบคีร์นกับแม่เล่มอ

[ตว๑21] = เรื่องราว, วิชา (ตว๑21 = ฉันทะ)

นาม : het33 ทิ๑24 บ๑๑33 ห๑๑31 cak24 ตว๑21 man42

ka?21 ทิ๑๓31 ca๑31 sii31 la?21

= ทำอะไรไม่รู้วิชา ใ้แก่ปากยังจ้ละ

[มii๑31] = หม่า (มii๑31 = เก็บกวาด)

กริยาสักรรม : กว๑31 มii๑31 khaaw24 lee๑31 .

= น้อยหม่านายขาวแก้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[ก]

[naa21 khi42 taj21 heet31] = คีอ, คำน, คีอคำมมาก (taj21 = ใต,
heet31 = แรด) - สัตว์

กริยากรรม : luuk31 khon42 nii31 naa24 khi42 taj21 heet31
|อจ42
= ลูกคนนี้คีอคำมมาก

[naa21 baan21 thoo33 ka?21 dong31] = ใตหน้า, มีหน้ามีตา, หน้าตาเือกบาน
เพราะดีใจ (naa21 baan21 = หน้าบาน, thoo33 = เท้า, ka?21 dong31 = กระดัง)
- ลังของ

กริยากรรม : dam21 naa21 baan21 thoo33 ka?21 dong31 maa31
|อจ42 song24 saj24 si?21 mii42 khaaw44 dii21
= คำหน้าตาเือกบานมาเียว ลังสัยจะมียาวดี

[naa21 mee42] หน้าขาวเพราะทาแป้ง (mee42 = แมว) - สัตว์

กริยากรรม : กวอ31 boo21 naa21 mee42
= น่องโบน้าขาวเพราะทาแป้ง

กริยาวิเศษณ์ : paa31 thaa42 peeng31 con44 naa21 mee42
= บ้าทาแป้งจนหน้าขาวเลย

คุณศัพท์ : khon42 naa21 mee42 pen21 กวอ31 khaj21
= คนที่หน้าขาว ๆ เป็นน่องสัน

[naa21 moot31 co?24] = หน้าคนที่มรอยแผลเป็นเต็มไปหมดเพราะโรคบางอย่าง
เช่น ผิดาซ (moot31 = ตัวมอด, co?24 = เจาะ) - สัตว์

กริยากรรม : paa31 sot24 naa21 moot31 co?24
= บ้าสัดหน้าเป็นแผลเป็นเพราะผิดาซ

คุณศัพท์ : khon42 naa21 moot31 co?24 phuu31 haaj31 กว?44
= คนที่หน้ามรอยแผลเป็นมาก ๆ มีอีเหร่นะ

[กั]

[กัaj33 bɔɔ33 thɨk21 thaʔ33 haan24] = คนที่ทำดีที่เร็ว, สิ่งของหรืองานที่ดูดี แต่ไม่มีคุณภาพ เหมือนคนรูปร่างสูงใหญ่แต่ไม่มีคุณภาพ (กัaj33 = ใหญ่, thaʔ33 haan24 = ทหาร) - กล้วย

กริยาวิเศษณ์ : lam42 phooŋ42 khuu33 nii31 กัaj33 beɛp21

กัaj33 bɔɔ33 thɨk21 thaʔ33 haan24

= สำนวนดูดีใหญ่แต่ไม่มีคุณภาพ

[กัaj33 sam44 saan31] = ใหญ่มาก, โดมากเหมือนกับช้าง (กัaj33 = ใหญ่, saan31 = ช้าง) - สัตว์

กริยากรรม : luuk31 กัaj33 sam44 saan31 leeɯ31 kaaŋ42 siʔ21

haj21 mee33 ʔum31 ʔiik21

= ลูกตัวโตยังกับช้างแล้วยังจะให้แม่จุ่มอีก

[กัaw42 khɨi42 kaj33 thɨk21 khɔɔn31] = ทำทางหมดแรงเหมือนจะล้ม เพราะแก๊ว หนักไม่ได้ (กัaw42 = ทำทางเหมือนจะล้ม, khɔɔn31 = หนัก) - สัตว์

กริยากรรม : dam21 กัaw42 khɨi42 kaj33 thɨk21 khɔɔn31

= สำนวนทำเหมือนจะล้มแล้ว

[กัaak31 paan21 kee44 maj31 thaan42 paaɲ21] = ยากมาก (กัaak31 = ยาก, kee44 = ลาก, maj31 = ต้นไม้, thaan42 paaɲ21 = ต้นปลาย)

กริยากรรม : ʔaan42 nii31 กัaak31 paan21 kee44 maj31 thaan42 paaɲ21

= งานนี้ยากมาก

[ก้าาก31 คาง44 taa21 hen24] = งานยุ่งมาก, งานล้นมือ (ก้าาก31 = ยาก,
คาง44 = เหมือน, taa21 = ตา, hen24 = เห็น)

กริยาอาการ : ทวอญ21 นii31 khøj21 ก้าาก31 คาง44 taa21 hen24
| ลอจ42 | la?21
= ตอนนี่ฉันงานยุ่งมากเลยนะ

[ก้าาม42 ทวอญ21 kuuaj31 liiam21] = เวลาเข้าตู่ (ทวอญ21 kuuaj31 = ใบตอง,
liiam21 = เป็นประกาย)

บอกเวลา : phวอ33 tiin33 ก้าาม42 ทวอญ21 kuuaj31 liiam21
= พอดีเวลาเข้าตู่

[ก้าาง33 ทวอ33 tiin21] = เดินช้า (ก้าาง33 = เดิน, ทวอ33 = ต่อ, tiin21 = เท้า)

กริยาอาการ : saj31 paj21 saj24 ka?21 ก้าาง33 ทวอ33 tiin21 juu44
nan21 | la?21
= ไข่ไปไหนก็เดินช้าอยู่นั่นแหละ

[ก้าาง33 juu44 baan31 thuuj21 teek21 juu44 wat33] = กิริยามารยาทไม่เรียบร้อย
(ก้าาง33 juu44 baan31 = เดินอยู่บ้าน, thuuaj21 teek21 juu44 wat33 = ถ้วยที่วัด
แตก)

กริยาอาการ : luuk31 saaw24 khøj21 ก้าาง33 juu44 baan31
thuuaj21 teek21 juu44 wat33
= ลูกสาวฉันกิริยามารยาทไม่เรียบร้อย

[ก้าาง33 jiiap21 son21] = เดินช้า (son 21 = ล้นเท้า)

กริยาอาการ : suu24 ก้าาง33 jiiap21 son21 juu33 คาง44 san31
paan21 daj24 si?21 hooต31
= พวกเธอเดินช้าอย่างนั้นเมื่อไร จะถึงละ

[กึน๓21 ปาน๓21 คหึ๓21 ทึ๓๓21 เห๓๓24] = บุ่งมากไม่รู้จะจัดการอย่างไรดี

(กึน๓21 = บุ่ง, คหึ๓21 ทึ๓๓21 เห๓๓24 = ช้ตูกแห) - ลั้งของ

กรึยาอกรรม : liang31 khaw๓24 haw42 กึน๓21 ปาน๓21 คหึ๓21
ทึ๓๓21 เห๓๓24

= เร็องของเราบุ่งมากจัดการไม่ได้

[กึน๓21 ปาน๓21 เม๓33 ทว๓๓31 ปหึ๓33 ๓๓๓31] = บุ่งยากพั่วพันกันไปหมด

(เม๓33 ทว๓๓31 = พยาธ, ปหึ๓33 ๓๓๓31 = ฟ้เขย)

กรึยาอกรรม : pan21 haa24 nii31 กึน๓21 ปาน๓21 เม๓33 ทว๓๓31
ปหึ๓33 ๓๓๓31

= บัญหาบุ่งยากพั่วพันกันไปหมด

[กึน๓31] = ลั้งเล็ริม (กึน๓31 = ผล็ก)

กรึยาอกรรม : phen33 daj31 dii21 ka๓21 ทิว๓31 mii42 khon42
กึน๓31 dawk21

= ทำนได้ดีก็เพราะมีคนลั้งเล็ริมหรอก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[ก]

[ŋit33 ɣwɔ31 mɔw21 teek21] = อดัศจรรย์ใจมาก, ประหลาดใจมาก (ŋit33 = ประหลาดใจ, ɣwɔ31 = ใจ)

กริยาอาการ : luuk31 phən33 keŋ33 pen21 taɕ21 ŋit33 ɣwɔ31
mɔw21 teek21
 = ลูกเขาเก่งจนน่าอัศจรรย์ใจ

[ŋaw24 khɪ̃42 hɔw21 khaj21] = เรียบเหงาซึมเศร้า (ŋaw24 = เหงา) - สัตว์

กริยาอาการ : suʔ21 daa21 ŋaw24 khɪ̃42 hɔw21 khaj21
 = ลูตาเรียบเหงาซึมเศร้า

กริยาวิเศษณ์ : som24 sii24 naŋ44 ŋaw24 khɪ̃42 hɔw21 khaj21
 = ส้มศรีนึ่งอย่างเรียบเหงาซึมเศร้า

[ŋaam42 paan21 thee42 waʔ33 daa21 nɔw21 ɣwɔ31] = ล่วงรก (ŋaam42 = งาม, thee42 waʔ33 daa21 = เทวดา, nɔw21 ɣwɔ31 = น้อย) - ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ดีตัวตน

กริยาอาการ : luuk31 caw31 ŋaam42 paan21 thee42 waʔ33 daa21
nɔw21 ɣwɔ31
 = ลูกคุณล่วงจริง ๆ

[ŋaam42 paan21 khaj44 pɔw21 k21] = งดงามเกลี้ยงเกลา (khaj44 pɔw21 k21 = ไข่มุก) - สัตว์

กริยาอาการ : luuk31 saaw24 baan31 nĩ31 ŋaam42 paan21
khaj44 pɔw21 k21
 = ลูกสาวบ้านนี้งดงามเกลี้ยงเกลาจริง ๆ

[ŋuu42 dɪn21 kɪn21 lək33] = คนที่ทำอะไรได้ดีโดยที่คนอื่นคาดไม่ถึง ความหมาย
เหมือนสำนวนภาษากรุงเทพฯ ว่า "น้ำผึ้งไหลล้นกะ" (ŋuu42 dɪn21 = รุ่งดิน, kɪn21 = กิน
lək33 = ลึก) - สัตว์

นาม : toŋ31 pen21 ŋuu42 dɪn21 kɪn21 lək33 dee24
= โต้งเป็นคนน้ำผึ้งไหลล้นกะ

[ŋom42 ŋom42 saaw42 saaw42] = ไม่ชำนาญ, ทำโดยลุ่มเอา เตาเอา (ŋom42 = งม,
saaw42 = คว่ำ) - มนุษย์

กริยาอาการ : nuu24 ŋom42 ŋom42 saaw42 saaw42 paj21 caŋ33
san31 laʔ21

= หนูทำลุ่ม ๆ ไปยังจีนเองละ

กริยาวิเศษณ์ : het33 ŋom42 ŋom42 saaw42 saaw42 beep21 niɪ31
sɪa24 wee33 laa42

= ทำลุ่ม ๆ แบบนี้เสียเวลา

[ŋoo33 khɪɪ42 saak21 kaʔ21 bliɑ21] = คนที่ใจไม่ยอมรับรู้อะไร (ŋoo33 = ใจ,
saak21 kaʔ21 bliɑ21 = ลากต๋าย้าว) - สิ่งของ

กริยาอาการ : phim42 phaa42 ŋoo33 khɪɪ42 saak21 kaʔ21 bliɑ21

= พินพาใจแล้วไม่ยอมรับรู้อะไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[1]

[liŋ42 daj31 maak24 kaʔ21 baw21] = ทำทางลูกสี่ลูกสนติดปกติ (liŋ42 = ลิง,
maak24 kaʔ21 baw21 = ผลไม้ชนิดหนึ่ง) - สัตว์

กริยาวิเศษณ์ : paj21 saj24 maa42 khii42 het33 khii42 liŋ42
daj31 maak24 kaʔ21 baw21 thee31
= ไปไหนมา ทำไมทำทางลูกสี่ลูกสนติด

[leek31 haan24 maa24] = เลขท้าย, หางเลข (leek31 = เลข, haan24 maa24
หางหมา) - สัตว์

นาม : som24 thii42 leek31 haan24 maa24 soong24 too21
= ส้มถูกเลขท้าย 2 ตัว

[lee21 khii42 tap24 pet24] = ตาคั่ว (lee21 = ตาคั่ว, tap24 = ตับ,
pet24 = เปิด) - สัตว์

กริยาอาการ : dek24 nooj31 khon42 nii31 lee21 khii42 tap24
pet24 looj42
= เด็กคนนี้ตาคั่วเลย

[leeŋ33 nam42 hooj42 kəop21] = หนีตามเขาไป (leeŋ33 = รุ่ง, hooj42 =
รอย, kəop21 = ร่องเท้า) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : jaa44 paj21 leeŋ33 nam42 hooj42 kəop21 khaw24
doo42 luuk31
= อย่าไปหนีตามเขาหรอก

[laap21 paan21 toon21 mee42] = เข็ดหลาบจนไม่กล้าทำสิ่งใดอีก (laap21 =
เข็ดหลาบ, toon21 = ตอน, mee42 = แมว) - สัตว์

กริยาอาการ : tan31 tee44 lot44 son42 kan21 toon24 laap21
paan21 toon21 mee42
= ตั้งแต่รถชนกับ อ้อย เข็ดหลาบไม่กล้าขับรถอีกเลย

[พ]

[waj42 paan21 mi+21] = รวดเร็ว, ไวไฟ (waj42 = ไว, mi+21 = ดินปืน) - การทำบุญ

กริยาอาการ : phi+33 sin24 waj42 paan21 mi+21 leen33 nan42
phu+42 baaw33 paj21 leew31

= พิธีไวไฟ หนีตามผู้ย้ายไปแล้ว

กริยาวิเศษณ์ : phan42 het44 nan42 waj42 paan21 mi+21

= พิธีทำงานได้รวดเร็ว

[waj42 paan21 wock31] = รวดเร็ว และหลุกหลิกหลุกลนเหมือนลิง (wock31 = ลิง)

- สัตว์

กริยาอาการ : waw31 waj42 paan21 wock31 paj21 phuun21 maa42
phi+31 bow33 saw42 loej42

= น้อยรวดเร็วหลุกหลิก ไปโน่นมานี่ไม่หยุดเลย

[waw31 paak21 biang31 saaj31] = พูดไม่ได้, ไม่ไพเราะ, พูดไม่เป็นมงคล

(waw31 = พูด, biang31 = เบื่อง, saaj31 = ย้าย) - ความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์

กริยาอาการ : caw31 mak44 waw31 paak21 biang31 saaj31

= คุณชอบพูดไม่เป็นมงคล

คุณศัพท์ : khon42 waw31 paak21 biang31 saaj31 bow33
pen21 mong42 khon42 loej42

= คุณพูดไม่ได้ไม่เป็นมงคลเลย

[waw31 paan21 sen21] = พูดคล่องแทบไม่หายใจ (sen21 = ซ้อง) - สิ่งของ

กริยาอาการ : su?21 phaa42 waw31 paan21 sen21 ?aw21 loot31

= ลู่วายพูดแทบหายใจไม่ทันเลยล่ะ

[waw31 caŋ44 siam24 khut24 khii21] = พุดไม่เพราะ (siam24 = เสียม,
khut24 = พุด) - ลึงของ

กริยาอาการ : กวอว31 nut33 waw31 caŋ44 siam24 khut24 khii21
= นื่องพุดจาไม่เพราะ

[waw31 khaa33 sook21 ?ook21 khaa33 waa42] = พุดมาก, พุดเกินความจริง
(waw31 khaa33 sook21 = พุดแค่ค็อก, ?ook21 khaa33 waa42 = ออกตั้งวา)

กริยาอาการ : khaw24 mak33 waw31 khaa33 sook21 ?ook21
khaa33 waa42
= เขายอบพุดเกินความจริง

[waw31 bow33 mi42 tuuak21 tuuaj31] = พุดจาไม่หสักแหลม

กริยาอาการ : wi42 naa42 waw31 bow33 mi42 tuuak21 tuuaj31
looj42
= วิชาพุดจาไม่หสักแหลมเลย

[waw31 bow33 mi42 toong44 tooj44] = พุดแบบมะนาวไม่มีน้ำ พุดไม่มีหางเสียง

(waw31 = พุด, toong44 tooj44 เป็นกริยาวิเศษณ์ หมายถึง โตงเตง)

กริยาอาการ : meew42 waw31 bow33 mi42 toong44 tooj44 cak44
met44
= แมวพุดไม่มีหางเสียงสักนิด

คุณศัพท์ : sin24 pen21 khon42 waw31 bow33 mi42 toong44
tooj44

= สิมเป็นคนพุดไม่มีหางเสียง

[waw31 bəw³³ mom31 fi?24 sop24] = พูดเสียงค่อยเหมือนพูดไม่ทันไรทั้ง (พูดเบา)
(mom31 = ทัน, fi?24 sop24 = ริมฝีปาก)

กริยากรรม : caw31 khi42 waw31 bəw mom31 fi?24 sop24 thee42
= ค่อยพูดเบาจัง

[waw31 saaw24] = การพูดคุยหรือเกี่ยวพาราสัญหึ่งที่ตนหมายปองอยู่ (waw31 = พูด,
saaw24 = หึ่งล่าว) - การแต่งงาน

กริยากรรม : mi42 ni31 si?21 paj31 waw31 saaw24 baan31 daj24
= วันนี้จะไปจับล่าวบ้านไหน

[waw31 hum21 waw31 həw44] = พูดหูหึ่ง, เหยียดหยาม, ค่อนขอด (hum21 = หึ่ง,
həw44 = ห่อ)

กริยากรรม : caw31 jaa44 waw31 hum21 waw31 həw44 khəj21
= ค่อยอย่าพูดจาหูหึ่งมมม

[waw31 nuua42 huua24 muuan33] = พูดจาสุภาพและยิ้มแย้มแจ่มใส (nuua42 = เข้มขัน,
huua24 = หัวเราะ, muuan33 = สุก)

กริยากรรม : paa42 waw31 nuua42 huua24 muuan33
= ภาพพูดจาสุภาพและหน้าตาก็ยิ้มแย้ม

คุณศัพท์ : ni42 pen21 khon42 waw31 nuua42 huua24 muuan33
= นี่เป็นคนพูดจาสุภาพและยิ้มแย้มแจ่มใส

[waw31 kaa31 waw31 saa42] = สิ่งล่อนไม่จ๋า, ดื้อดึง (kaa31 = ยาก, saa42
= ล่นใจ, ก้อล่าว)

กริยากรรม : lun42 waw31 kaa31 waw31 saa42 ?i?44 lii24
= รุดล่อนไม่จ๋าจริง ๆ

[waw31 len21 khii42 siiaw44] = ตีตนเล่นอ (len21 = เล่น, siiaw44 = เพื่อน)

กริยากรรม : phən33 pen21 caw31 naaj42 paj21 waw31 len21

khi42 siiaw44 daj31 caŋ33 daj24

= ท่านเป็นเจ้านายจะไปตีตนเล่นอได้อย่างไร

[waan24 kuuaj31 dip24] = แกล้งทำดี, แกล้งยกยอทั้ง ๆ ที่ไม่เป็นความจริง

(kuuaj31.dip24 = กลัวขีบ) - พี่

กริยากรรม : caw31 jaa33 maa42 waan24 kuuaj31 dip24

= คุณอย่ามาแกล้งยกยอนะ

คุณพี่ : sɔwŋ24 pen21 khon42 waan24 kuuaj31 dip24

= ล่องเป็นคนดีแกล้งยกยอคนอื่น ๆ

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[j]

[jaaŋ21 taaj21] = ได้มาด้วยความลำบาก, ได้มาอย่างทุลักทุเล (jaaŋ21 = ง่าย,
taaj21 = ตาย)

กริยากรรม : tum31 haa24 ɲən42 con21 jaaŋ21 taaj21 ʔəək31
= ต้มหาเงินด้วยความยากลำบาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวประไพ เลิศธีระวิวัฒน์ เกิดเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2499 ณ อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ วิทยาเขตบางแสน ได้เข้าศึกษาต่อในภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2527 ปัจจุบันรับราชการที่โรงเรียนห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง
จังหวัดนครราชสีมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย